

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Första Kammaren. N:o 14.

Lördagen den 27 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet grefve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan-
nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning
m. m.;

2:o med förslag till ecklesiastik boställsordning;

3:o angående tilläggs pension åt f. d. rektorn *Jakob Persson*;

4:o angående tillägg till föreslagen ny stat för landsarkiven; samt

5:o angående öfverlåtelse till *Kristinehamns stad* af viss kyrko-
herden i *Kristinehamns pastorat* på lön anslagen jord.

Justerades protokollen för den 19 och 20 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial och utlåtanden:
n:o 34, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut angående
Kungl. Maj:ts framställning om uppförande af en byggnad för vissa
kontor inom järnvägsstyrelsen;

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bere-
dande af lånemedel för år 1909 för fortsatt utveckling af statens
telefonväsende;

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen
gjorda framställningar om anslag dels för undersökning rörande inrät-
tande af farled mellan sjöarna *Uddjaure* och *Storafvan*, dels ock för
uppressning af det s. k. *Väckholmssundet*; samt

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen
gjorda framställning om uppflyttning af *Olskrokens järnvägsstation*
till högre klass.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens
skrifvelser:

dels till Konungen

n:o 13, angående bestridande af vissa kostnader för Kungl. Maj:ts propositioner och för kommittébetänkanden; och

n:o 15, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till ny rullande materiel för statens järnvägar; *dels och* till fullmäktige i riksgäldskontoret, n:o 14, i anledning af verkställd granskaing af riksgäldskontorets förvaltning.

Upplästes och godkändes konstitutionsutskottets den 24 och den 25 i denna månad bordlagda förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 19, till Konungen, angående af Riksdagen beslutade ändringar i rikets grundlagar.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 24 och 25 innevarande februari bordlagda utlåtanden:

n:o 27, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter från förra hospitalsegendomen Kolstad i Östergötlands län,

n:o 28, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra öfverstebostället Orreholmen i Skaraborgs län hörande hemman Blackorna n:o 1,

n:o 29, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af fem lägenheter från förra majorsbostället Järrestad n:o 5, 7 och 23 i Kristianstads län,

n:o 30, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tvenne områden från förra hospitalshemmanet Köpetorp n:o 1 i Östergötlands län,

n:o 31, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en lägenhet från förra militiebostället Gladsax n:o 21 i Kristianstads län,

n:o 32, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af mark från Laholms kungsladugård i Hallands län, samt

n:o 33, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en lägenhet från förra militiebostället Norr Salbo n:o 5 i Västmanlands län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 24 och 25 innevarande månad bordlagda memorial och betänkande:

n:o 6, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 2, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af 11 och 13 §§ i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905.

Lades till handlingarna.

n:o 7, i anledning af väckt motion om stämpel å bevis om tillstånd att köra med automobil å allmän väg eller gata m. m.

Utskottets hemställen bifölls.

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning. Föredrogs ånyo lagutskottets den 24 och 25 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 2 § 1 mom. i förordningen angående skogsvårdsafgifter den 24 juli 1903.

Lagutskottet hade till gemensam behandling förehåft två till ut-*Om ändring i*
skottet öfverlämnade likalydande motioner, väckta, den ena under n:o *grunderna för*
13 i Första Kammaren af herrar *Herman Behm, P. M. Carlberg, skogsvårdsaf-*
Alexander Hamilton, Theodor Odelberg, Henning Wachtmeister, Gust. gifternas för-
Lagerbring, August Bellinder, Fr. Ridderbjelke, C. J. Beck-Früs, Edv. delning.
Bohnstedt, Eric Hallin och Gunnar Ekelund samt den andra under
n:o 33 i Andra Kammaran af herrar *Ivan Svensson, A. P. Gustafsson, Folke Andersson, A. Magnusson, Oscar N. Olsson, L. P. Mall-*
min, Carl Gustafsson, C. Wallentin, Carl L. Olausson, J. G. Fors-
berg, O. G. Erikson och Hans von Horn.

(Forts.)

I dessa motioner hade föreslagits Riksdagen att för sin del besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts nädiga förordning angående skogsvårdsafgifter af den 24 juli 1903, att första momentet af § 2 erhöles följande lydelse:

»De genom dessa afgifter inflytande medel skola användas sålunda, att $\frac{4}{5}$ fördelas mellan landstingsområdena efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda områdena afverkad, och $\frac{1}{5}$ af Kungl. Maj:ts fördelas mellan de olika landstingsområdena efter pröfning af förefintliga behof.»

Utskottet hade i föreliggande utlatande på anförda grunder hemställt, att förevarande motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Ridderbjelke: Jag borde nog som motionär yrka afslag å utskottets förevarande hemställan, men det är icke min afsikt att göra detta. Jag vill endast för kammaren framhålla, att det enligt mitt förmenande hade varit bra mycket bättre, om år 1903, då förordningen angående skogsvårdsafgifter antogs, Kungl. Maj:ts proposition i ämnet blifvit antagen. Ty, om så varit fallet, hade Kungl. Maj:tt fått rätt att utdela skogsvårdsafgifterna till de län, som verkligen behöfde dem.

Den nu föreliggande motionen, som utskottet afstyrkt, anser jag vara ganska berättigad. Den är mycket moderat och går i den rätta riktningen. En ändring är nödvändig, ty de skogsstyrelser, som till sitt förfogande ha små medel, kunna icke sköta sig så, som de borde göra, de kunna icke gå fram i den anda, hvarom lagen om skogsvårdsstyrelser talar, nämligen att hjälpa och undervisa de enskilda skogsägarna. Och anledningen härtill är endast brist på medel. I det län, jag tillhör, är skogsafverkningen mycket större, än den borde vara, men några skogsvårdsafgifter inflyta visst icke för det. Och detta kommer sig däraf, att skogsprodukterna icke exporteras, utan försäljas inom landet, hufvudsakligen till Stockholm. Men såsom frågan nu ligger anser jag mig icke böra yrka bifall till motionen, ty det är verkligen bra otrefligt att komma och vilja taga något från andra, synnerligast om dessa andra själfva behöfva sina medel och därtill icke inse eller icke vilja inse, att de fatt för mycket.

Jag har intet yrkande.

Herr Carlberg: Som den föregående talaren yttrade, hade det säkerligen varit fördelaktigare, om Riksdagen år 1903 antagit det af

Om ändring i regeringen framlagda förslaget till förordning angående skogsvårdsafgrunderna för gifter. Men då så icke skedde, är det naturligt, att vi, som hafva skogsvårdsaf denna uppfattning, söka i gällande bestämmelser få till stånd en gifternas förändring, som i någon mån går i den riktning, vi anse vara den rätta. (Forts.) Då vi föreslogo, att endast $\frac{1}{5}$ af inflytande skogsvårdsafgifter skulle användas på det sättet, att Kungl. Maj:t sattes i tillfälle att därmed i någon mån tillgodose de län, som icke drifva någon virkesexport, trodde vi, att vi möjligen skulle kunna få utskottet med oss i en sådan begäran. Detta har emellertid icke blifvit fallet, utan utskottet har afstyrkt motionen. Och utskottet har nu liksom förra året anförut en del skäl för sitt afslag.

Bland annat anföres det skälet, att den nuvarande fördelningsgrunden är rättvis. Ja, det är ju möjligt, att den är rättvis, om skogsvårdsafgifterna vore ett slags kommunal accis, som genom statens bemedling upptoges för de olika landstingsområdenas särskilda behof. Men meningen kan icke vara den. Skogsvårdsafgifterna påläggas för att skogsvårdsstyrelserna i hela landet skola erhålla medel till att bestrida den verksamhet, som de enligt lagen ha att utföra. Och om detta är riktigt, om medlen således böra användas till fördel för landet i dess helhet, då bör fördelningen ske på annat sätt än nu sker. Nu förekommer, att vissa län få mer än 50 gånger så stor andel af skogsvårdsafgifterna som andra län, beräknadt pr hektar skogsmark, och det kan väl icke vara riktigt. Ty nog kan man väl med fog påstå, att behofvet står någorlunda i förhållande till arealen skogsmark inom de olika länen. För att ett län nu skall få något af skogsvårdsafgifterna, måste det afverka virke för export. Men om skogstillgångarne inom länet förut äro anlitade eller användas till förbrukning eller försäljning inom landet, får länet ingenting. Och det anser jag icke vara rätt. De medel, som staten ställer till skogsvårdsstyrelsernas förfogande för att sköta det dem anförtrödda uppdrag, äro dels skogsvårdsafgifterna, som år 1906 uppgingo till cirka 700,000 kronor, dels ett anslag för skogsodlingens befrämjande af 100,000 kronor att fördelas mellan de olika landstingsområdena. Vid detta senare anslag är dock fästadt det villkoret, att intet landstingsområde får mera än det belopp, hvarmed landsting och hushållningssällskap tillsammans eller ettdera af dem bidragit till samma ändamål. Detta är en restriktion, som gör, att man icke heller med detta anslag kan utjämna den orättvisa, som ligger i den nuvarande fördelningen af skogsvårdsafgifterna. En utjämning därmed skulle i alla händelser icke kunna ske, enär anslagets belopp är allt för litet.

Motionärerna ha nu genom det förslag de framställt, sökt få 20 % af skogsvårdsafgifterna eller omkring 140,000 kronor undantagna från det sätt, hvarpå anslaget för närvarande fördelas, och fördelade af Kungl. Maj:t utan något villkor, endast i mån af det behof, som förefinnes. På det sättet skulle de nu lidande länen i någon mån få sina intressen tillgodosedda. Utskottet säger nu, att de län, som för närvarande få de stora anslagen, ingalunda ha något öfverflöd af skogsvårdsmedel, och att det ju måste krävas någon tid för skogsvårdsstyrelserna att ordna sin verksamhet och hvar inom sitt område föranstalta om det efter förhållandena lämpligaste sättet för skogskul-

turens främjande. Det skulle ju ock, säger man, kunna vara möjligt, att afgifterna hädanefter icke komma att stiga till så höga belopp. Ja, det är ju möjligt, att så kan komma att ske. Men jag undrar i alla fall, om det kan vara riktigt, att 4—5 län skola erhålla hela sitt fulla behof af skogsvårdsmedel, under det att 17—18 län få alls ingenting eller otillräckligt. Det förefaller mig vara riktigare, att tillgängliga medel fördelas någorlunda i proportion till hvars och ens behof.

I anledning af denna min uppfattning anhåller jag att få yrka bifall till motionen.

Herr Fahln: Enligt hvad jag trott mig finna af de motioner, som afgifvits i den föreliggande frågan, ha motionärerna velat göra sannolikt, att här uppkommit en *ny* fråga eller åtminstone en fråga så väsentligt olika den som i fjol behandlades, att särskilda skäl nu skulle föreligga för kammaren att godkänna motionärernas framställning. Så lärer nog emellertid icke vara förhållandet. Frågan är i realiteten densamma i år som i fjol. Det gäller ytterst, huruvida de nu gällande bestämmelserna rörande skogsvårdsafgifternas fördelning äro att anse som »billiga och rättvisa», som utskottet säger, eller icke. Vid sådant förhållande synes det mig, som om motionärerna hade kunnat åtnöja sig med det beslut, som Riksdagen i fjol fattade så godt som enhälligt eller i alla händelser med mycket stor majoritet. Jag tror knappast, att det var votering ens i Andra Kammaren. Emellertid då frågan nu kommit upp, och då en af motionärerna i denna kammare yrkat bifall till motionen, skall jag be att få med några ord beröra de grunder, som varit bestämmande för utskottets afstyrkande utlåtande.

Såsom en genomgående grundtanke hos motionärerna framlyser såväl i år som i fjol, att det skulle vara öfverflöd på skogsvårdsafgifter i några län, hvilket öfverflöd borde användas till täckande af brist i andra län. Såvidt jag kan förstå, beror denna uppfattning på en ofantlig okunnighet om verkliga förhållandena, särskildt beträffande förhållandena i de norrländska länen. Ty det är så långt ifrån att i dessa län till följd af de skogsvårdsafgifter, som där jämförelsevis rikt inflyta, skulle råda ett öfverflöd på skogsvårdsmedel, att dessa medel tvärtom äro otillräckliga för att det hela och fulla ändamålet med den nuvarande skogsvårdslagstiftningen skall kunna uppnås. Om man tänker på, hvilka ofantliga vidder de norrländska länen omfatta, och det tillstånd, hvori skogarna där befinna sig, kan väl litet hvar lätt inse, att dessa medel, som vid första påseendet kunna synas vara stora, i själfva verket äro ofantligt små, om det gäller att uträtta hvad som bör och förr eller senare måste uträttas i skogsvårdshänseende. Det är ju sant, att hos åtskilliga af dessa skogsvårdsstyrelser i räkenskaperna balanserats åtskilliga behållna kontanta belopp, som kunna synas rätt ansemliga. Men jag tror, att motionärerna icke ha gjort sig riktigt reda för, hvarpå det beror, att dessa balanser till synes äro så betydliga. Det beror på två omständigheter. Den ena är den, att första året, skogsvårdsstyrelserna arbetade, de inflytande skogsvårdsafgifterna icke kunde omedelbart disponeras, enär skogsvårdsstyrelserna naturligtvis behöfde tid för att ordna sin organisation och rusta sig för

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.

(Forts.)

Om ändring i den uppgift, som blifvit dem anförtrodd. Det gjorde, att åtminstone grunderna för första årets afgifter till mycket ringa del blefvo disponerade. Och att skogsvårdsafgifternas fördelning. (Forts.)

under den jämförelsevis korta tid, som skogsvårdsstyrelserna arbetat, dessa medel icke blifvit utlämnade, utan fortfarande finnas kvar, det borde väl icke kunna väcka förundran. Mig synes tvärtom, att skogsvårdsstyrelserna borde hållas räkning för att de gå tillväga med försiktighet i detta hänseende. Ty man vet icke, om skogsvårdsafgifterna skola hädanefter inflyta i samma omfattning som hittills. För min del tror jag, att vi snart skola få se, att de ganska väsentligt nedgå. Den andra omständigheten, som medverkar till medlens skenbara storlek är den, att då i slutet af ett år rätt betydliga belopp inflyta från statskontoret till skogsvårdsstyrelserna, dessa medel i det årets räkenskaper redovisas såsom en behållning. Men det är icke därför sagdt, att de äro odisponerade. De kunna lika väl vara disponerade, ehuru de komma att utbetalas först i början af det följande året.

Nu sade den siste ärade talaren — ja äfven den förste vidrörde samma ämne — att det afverkas ofantligt mycket inom deras respektive landstingsområden, mer än hvad som vore förenligt med sundushållning, utan att dock motsvarande skogsvårdsafgifter inflöte till skogskassan. Och det nämndes också af, som jag tror, bägge de föregående talarne, att detta berodde på, att skogsprodukterna inom dessa landstingsområden förbrukades inom landet och icke blefve föremål för export, Ja, om så är förhållandet, är det rätta vägen att söka reglera detta som motionärerna föreslagit? Nej, den rätta vägen att reglera detta vore väl att söka få skogsvårdsafgifter på icke endast virke, som exporteras, utan äfven det virke, som förbrukas inom landet. Och jag kan icke förstå annat, än att anloppet mot den nu gällande fördelningsgrunden skall förr eller senare föra till, att äfven för det virke, som säljes inom landet, skola utgöras skogsafgifter.

Här anfördes vidare, att det här icke är fråga om en kommunal lagstiftning, utan att det här är fråga om en skatt, som skall utgå och disponeras på samma sätt som andra skatter. Ja, härom torde man kunna hafva olika meningar. Säkert är, att skogslagstiftningen icke är en allmän rikslagstiftning. Ty det är väl nära hälften af vårt lands skogar, som äro därifrån undantagna. Och det lär icke kunna förnekas, att det är en bärande och grundläggande tanke i skogslagstiftningen, att det skall vara en länets angelägenhet, en rätt för länet att inom sitt område ordna skogsvårdsförhållandena på det sätt, som det finner lämpligt inom de gränser, gällande lag utstakar. Och i analogi härmed bör det vara hvarje läns rätt att disponera de skogsvårdsafgifter, som utgå från det länet. Jag undrar, om motionärerna äro benägna att utdraga konsekvenserna af sitt resonemang. Jag tänker härvid särskildt på vägskatten. Jag tror, att de skulle möjligen tveka, om det skulle göras en framställning i det hänseendet.

Det förekommer ett uttalande i motionen, som jag icke kan underlåta att beröra. Det synes mig så synnerligen märkeligt. Där står: »Det lär icke heller kunna förnekas, att skogsvårdsmedel, a och mellersta Sveriges mera fruktbara skogsmarker, sin helhet större vinst än om de användas å skogs-

markerna i landets nordligare delar, till följd hvaraf de äfven torde böra i första rummet komma de förra till godo.» Alltså, därför att skogen växer mindre fort i Norrland och mera fort i mellersta och södra Sverige, skulle det, enligt motionärernas åsikt, vara konsekvent och riktigt att taga skogsvårdsafgifter från Norrland för att därmed bekosta plantering af skog i mellersta och södra Sverige. »Det vore mera ekonomiskt». Jag undrar, om motionärerna våga tänka den tanken till slut.

Jag skall vidare be att få nämna ett ord rörande ett motiv, som är använt af motionärerna i deras motion. Det är ett uttalande, som gjorts vid skogsvårdsstyrelsens möte i Stockholm i sistlidne december. Där uttalade sig verkligen ombuden för en sådan omreglering, som motionärerna föreslagit. Men jag vill tillägga, att detta skedde, efter omröstning, med 1 rösts majoritet. Och jag tror knappast, att jag går för långt, om jag säger, att denna röstmajoritet tillkom under synnerligen stor tvekan, åtminstone inom en skogsvårdsstyrelse, som nog ställde sig mycket tveksam i frågan. Det kunde mycket lätt ha händt, att majoriteten gått i motsatt riktning.

Ja, jag skall icke längre uppehålla mig vid saken. Jag ber endast att få anmärka, hurusom så godt som alla myndigheter, som yttrat sig i denna fråga, såväl då det var fråga om lagens antagande som sedermera, varit eniga om, att den nuvarande fördelningsgrunden är, som lagutskottet två gånger sagt, billig och rättvis. Detta sade skogskommittén. Det sade domänstyrelsen i sitt yttrande öfver nämnda kommittés betänkande. Det sade särskilda utskottet vid riksdagen 1903. Och det uttalade Riksdagen icke allenast i fjol, utan äfven år 1905. Mot denna uppfattning återopas visserligen det uttalande, som år 1903 gjordes i frågan af dåvarande jordbruksministern. Och detta uttalande må man ju skänka all respekt. Att olika meningar kunna vara berättigade, det kan icke förnekas. Men då den nuvarande lagbestämmelsen är fotad på så fast, bestämd och säker grundval, som nyssnämnda uttalanden gifva vid handen, synes det icke sannolikt, att Riksdagen nu skall vara beredd att införa nya grunder för densamma, och i den förvisningen, att Riksdagen eller åtminstone denna kammare skall hålla fast vid sitt i fjol fattade beslut, skall jag be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Odelberg, Theodor: Då jag undertecknat den ifrågavarande motionen angående förändrade grunder för fördelningen af skogsvårdsafgifter, hvilken blifvit af lagutskottet afstyrkt, skall jag be att få yttra några ord, men jag ber att få tillkännagifva, att jag icke ämnar följa herr Ridderbjelke, som äfven undertecknat motionen, men som slagit till reträtt utan något som helst strid.

Att jag sympatiserar med ifrågavarande motion torde vara mindre underligt, då jag kontrasierat den kungl. proposition angående skogsvårdsafgifter, som år 1903 aflämnades till Riksdagen. I denna förordnings paragraf 2 föreskrefs, att de skogsvårdsafgifter, som komme att inflyta, skulle ingå till en gemensam kassa och af Kungl. Majt årligen fördelas mellan de olika länen i mån af de behof, som kunde uppstå.

Som herrarna minnas afgåfvos vid 1903 års riksdag åtskilliga pro-

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.
(Forts.)

Om ändring i positioner med förslag till lagar och förordningar angående den engrunderna för skilda skogsvården, hvilka lagar och förordningar djupt ingripa i den skogsvårdsaf- enskildes föfoganderätt öfver sin skog. Utsikterna för att dessa för- gifternas för- slag skulle gå igenom voro icke stora. Det särskilda utskott, till hvilket delning. propositionerna remitterades, föreslog bland annat den förändring i § 2 (Forts.) af förordningen om skogsvårdsafgifter, att afgifterna skulle fördelas mellan landstingsområdena efter den virkesmängd, som blifvit inom de särskilda områdena afverkad. Det uttalades tämligen otvetydigt såväl i Första som Andra Kammaren man och man emellan, att såvida några energiska åtgärder vidtoges för att försöka genomdrifva Kungl. Maj:ts förslag i afseende å skogsvårdsafgifternas fördelning, skulle äfven samtliga lagar och förordningar rörande den enskilda skogsvården af Riksdagen afslås. Det hade således varit ett högt spel, om försök gjorts att få Kungl. Maj:ts förslag rörande skogsvårdsafgifternas fördelning igenom.

Enligt mitt förmenande fattades emellertid 1903 års Riksdags beslut rörande skogsvårdsafgifterna i lokalpatriotismens tecken. Sedan dess hafva sex år förflutit, och nu skulle vi ju arbeta i den nationella samlingens tecken, och då synes mig, som om vi ock skulle kunna frångå 1903 års beslut. Det är icke alldeles gifvet, att ett län, där det afverkas och exporteras virke i stor omfattning och således skogsvårdsafgifter till stort belopp inflyta, äfven är i större behof af dessa medel till skogarnas upphjälpande än andra län, där, till följd af skogarnas sköfning sedan många år tillbaka, dessa afgifter mera sparsamt inflyta. Förhållandet är kanske ofta det motsatta. Ty i de län, där man fått lära känna hvad skogsbrist vill säga, där är äfven intresset hos såväl befolkningen som ock hos landsting och hushållningssällskap större för att verkställa kulturarbeten än i sadana, som fortfarande hafva rika skogstillgångar och där skogsbrist ej försports. De skogsvårdsafgifter, som tillfalla dylika med rikliga skogstillgångar lyckliggjorda län, äro kanske ej alltid så lätt att på ett lämpligt sätt använda, ty för att en skogsvårdsstyrelses åtgärder i afseende på skogsodling, dikning m. m. skola blifva till varaktig nytta och välsignelse, fordras ovillkorligen, att befolkningen kommit till full klarhet om behofvet af de vidtagna åtgärderna och att den äfven är redobogen att för ändamålet själf göra uppoffringar.

För öfrigt tror jag, att det är absolut omöjligt att åstadkomma en rättvis fördelning af afgifterna med de nu rådande bestämmelserna. Jag har varit med om när fördelningen af skogsvårdsafgifterna första gången ägde rum och kan därför tala af erfarenhet. När nu i år en fördelning af afgifterna återigen skall verkställas — den göres nämligen för fem år i taget — tror jag, att svårigheterna blifva lika stora. Visserligen äro exportörerna skyldiga att uppgifva, hvarifrån det exporterade virket härrör sig, men det är icke godt för en exportör, som uppköper virke från tre eller fyra län, att bestämdt uppgifva, från hvilka län de olika virkesposterna leda sitt ursprung. Uppgifterna blifva därför mer eller mindre godtyckliga.

Jag vill vidare påpeka att enligt den nu bestämda grunden för fördelning af skogsvårdsafgifter få somliga skogsvårdsstyrelser endast några hundra kronor årligen, under det andra skogsvårdsstyrelser få mellan 100,000 och 200,000 kronor. Att medlen på sina ställen icke

äro fullt behöfliga, visas bäst däraf, att somliga skogsvårdsstyrelser laborera med behållningar på 100,000 kronor och däröfver. Under tiden kunna andra skogsvårdsstyrelser icke på långt när tillgodose de kraf, som ställas på dem, utan måste afslå framställningar om hjälp. Jag vill icke bestrida, att icke dessa lyckligt lottade skogsvårdsstyrelser kunna finna användning för dessa stora summor, men jag är också fullt förvissad om att dessa öfverskottsmedel kunna i andra län komma till bättre användning.

Det har vidare sagts, att det skulle vara orättvist att taga medel från ett län och lämna dem till andra. Jag vill dock påpeka en omständighet af betydelse härvidlag, nämligen att enligt förordningens angående skogsvårdsstyrelser få icke några medel användas till statens eller allmänna inrättningars skogar eller allmänningsskogar, och att, enligt hvad jag hört uppgifvas, det hör till sällsyntheten, att skogsvårdsstyrelserna använda medel till upphjälpande af skogskulturen på bolagsskogar. Men från virke, som afverkas på dylika skogar, inflyta också skogsvårdsafgifter. Hvarför skall då ett län, där stora statsskogar finnas, ha mera rätt att komma i åtnjutande af afgifterna, som inflyta från statsskogarna, än svenska medborgare i hvilken annan del af landet som helst? Jag kan icke finna, att häri ligger någon rättvisa.

Helst skulle jag hafva velat vara med om en motion i samma riktning som Kungl. Maj:ts förslag vid 1903 års riksdag. Men då den nu föreliggande motionen i alla fall syftar åt det rätta hållet och skogsvårdsstyrelsernas medlemmar vid möte i Stockholm i december förlidet är fattade beslut i full öfverensstämmelse med motionen, ber jag att få yrka afslag å lagutskottets hemställan och bifall till motionen. Jag kan icke påminna mig, att, såsom den föregående talaren nämnde, beslutet fattades med så obetydlig majoritet som en röst. Bland dem, som röstade för förändringen, befunno sig emellertid representanter från de nordliga länen. Jag ber också att få påpeka att från min sida förefinnes icke något som helst motiv att genom en förändring bereda mera medel åt den skogsvårdsstyrelse, där jag är ordförande. Den åtnjuter ett ganska stort anslag, som icke kunnat fullt utnyttjas utan gifvit behållning, så att om fördelning skulle ske efter den förändrade grund, som nu föreslagits, en minskning af anslaget för ifrågavarande styrelse är att vänta.

Jag yrkar bifall till motionen.

Herr Kinberg: Jag kan mycket väl förstå den önskan, som motionärerna framställt, att erhålla större bidrag till främjande af skogsvården inom sina orter, men jag kan icke understödja deras förslag om sättet, hvarpå detta skulle vinnas, ty det skulle ske på bekostnad af de norra orternas skogsvård. Som en föregående talare nyss nämnde, uttalade både 1896 års skogskommitté och särskilda utskottet vid 1903 års riksdag den grundsats, som af Riksdagen sedermera godkändes, att fördelningen af skogsvårdsafgifter skulle ske efter mängden af afverkadt virke på de orter, där afverkning ägt rum. Jag anser för min del, att fullt giltiga skäl finnas för denna grundsats. Det är både naturligt och nödvändigt, att successivt med afverkningen åtgärder vidtagas

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.
(Forts.)

*Om ändring i för-
grunderna för
skogsvårdsaf-
gifternas för-
delning.*

(Forts.)

Om ändring i för återväxten och den afverkade skogens återställande, och lika naturligt och nödvändigt är det, att dessa åtgärder bekostas af en del utaf afverkningsvinsten. En sådan del af denna vinst utgör just skogsvårdsafgifterna, och de böra därför komma skogsbushållningen till godo på de orter, där afverkningen skett. Detta är ett naturligt och följdriktigt resonemang. Under vidhållande af nuvarande delningsgrund ansluter jag mig därför till utskottets hemställan.

Med några ord vill jag emellertid påvisa, att det mot de norra orterna skulle innebära en orättvisa att i det begynnelseskede, hvori skogsvården där befinner sig, undandraga dem en betydlig del af dessa afgifter. De norrländska skogarna voro i stort sedt ännu vid medlet af förra århundradet föga berörda af afverkning och befunno sig i ett tillstånd af urskog? Hvad är då en norrländsk urskog? Jo, en skog visserligen med rika timmertillgångar men därjämte med lika rik tillgång på vattenfyllda myrar och mossar utan aflopp. Därigenom har under århundradenas lopp uppstått försumpning inom stora delar af skogsmarken till skada för trädvegetationen. Nu har emellertid afverkning öfvergått de flesta skogar, därvid man hufvudsakligen hållit sig till timmerträden, men kvarlämnat oväxtlig småskog, som är hinderlig för återväxten. Och först på senare tiden har man till följd af bland annat gynnsammare afsättningsförhållanden för småvirket kunnat vidtaga åtgärder — såsom byggesrensning, dikningar m. m. — för att återställa alstringskraften hos såväl de kvarvarande skogsbestånden som den förvildade och till stor del försumpade marken. Jag vill tillägga, att, enligt hvad geologiska utredningar gifva vid handen, detta försumpningsfenomen är mera aktuellt i Norrland än på andra orter, beroende på ogynnsamma dräneringsförhållanden, som åter ha sin orsak i terrängens och de norrländska moränbildningarnas egenart.

När man tänker på dessa förhållanden, och att man här befinner sig i en öfvergångsperiod från urskog till ordnad skogsbruk, så kan man lätt inse, hvilka kolossala arbeten som nu måste utföras i Norrland för att skogarna efter afverkningen skola få den alstringskraft, som är nödvändig för att de för framtiden skola gifva nöjaktig afkastning. Jag drager däraf den slutsatsen, att man icke behöfver hysa tvifvel om, att icke Norrland är i behof af hela det belopp af skogsvårdsafgifter, som enligt gällande författning nu tillkommer denna landsdel.

Med anslutning till hvad herr Fahlén yttrat till bemötande af motionärernas framställning, får jag på grund af utskottets utredning och med stöd af hvad jag nu framhållit yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Fahlén: Jag tillät mig begära ordet med anledning af ett yttrande af herr Odelberg. Han talade om, huru orätt det i alla händelser måste anses vara, att enskilda län ha fördel utaf afgifter för sådant virke, som afverkas å statens skogar. Men detta är väl ett skäl, som icke talar så mycket som det låter. Statens skogar äro hufvudsakligen belägna i Norrbottens och Västerbottens län samt en del af Kopparbergs län, och dessa skogar äro ju undantagna förordningen om skogsvårdsafgifter. De små kronoparker, som kunna finnas i de

öfriga — åtminstone i de norrländska — länen spela så liten roll, att det icke lönar sig att tala om dem. Därest skogsvårdsafgift skulle erläggas för virke, som afverkats å skogsmark inom landstingsområde, å hvilket lagen icke är tillämplig, restitueras denna afgift till vederbörande.

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgiftens fördelning.

(Forts.)

Den högt ärade talaren drog vidare i tvifvelsmål, huruvida min uppgift om majoriteten vid skogsvårdsstyrelsernas möte var riktig. Jag är emellertid i tillfälle att styrka min uppgift genom Skogsvårdsföreningens tidskrift, som jag har i min hand, och som i sitt referat öfver förhandlingarna vid samma möte innehåller bland annat den uppgiften, att utskottets förslag till skrifvelse angående fördelning af skogsvårdsafgifter bifölls med 11 röster mot 10, som voro för afslag.

Vid det ofta omtalade mötet yttrade en ärad representant för en skogsvårdsstyrelse ungefär följande: »Det är så obehagligt att taga penningar från andras fickor och stoppa dem i egna, och därför kan jag icke vara med om förslaget, ehuru jag gärna skulle önska mera åt mitt län.» Det yttrandet ställer — synes mig — frågan i sin rätta belysning.

Herr Rudebeck: Enligt hvad jag kan förstå är principen, hvarpå förevarande bestämmelser hvila den, att med penningar, som influtit från skogen, skaffa skog igen. Då är det ju ock fullt naturligt, att penningar, som så influtit, skola användas till att upphjälpa och befrämja skogskulturen inom de län, hvarifrån penningarna kommit. En ärad talare har framhållit såsom anmärkningsvärdt och oriktigt, att skogsvårdsstyrelserna i de norrländska länen ligga inne med stora behållningar. Men detta har sin naturliga förklaringsgrund i, förutom hvad utskottet påvisat, den omständigheten, att det kräfer en tid, innan skogsvårdsstyrelserna kunna komma i full gång med sin verksamhet och de inflytande medlen blifva ej genast förbrukade. Att så kort tid efter det lagen träd i kraft finnas större behållningar, innebär hvarken att dessa behållningar äro obehöfliga, eller att skogsvårdsstyrelserna icke ha användning för medlen, utan beror helt naturligt därpå, att skogsvårdsstyrelserna ännu icke kunnat hinna ordna kulturarbetena och utveckla dem såsom vid en fullständig öfverblick finnes vara mest ändamålsenligt och som framgent kommer att ske för hvarje år. Dessutom torde väl icke någon kunna förneka, att förhållandena i afseende å skogsvården och skogskulturen äro inom de norrländska länen mycket olika dem i mellersta och södra Sverige. Man får icke glömma, att skogskulturen i Norrland delvis kräfer särdeles ofantliga summor penningar till följd af de besvärliga marker, som man skall söka kultivera. Det är väl då uppenbart, att på sådana orter behöfvast större penningtillgångar, om man skall uppnå ett verkligt och godt resultat, än på orter, där marken är lätt att göra skogbärande. En stor del af Norrland måste uteslutande ägna sig åt skogskultur, enär marken där icke lämpar sig för annan kultur, och att icke taga hänsyn härtill kan icke vara klokt eller rätt.

Jag vill vidare fästa uppmärksamheten på, att de län, som icke få del af dessa skogsvårdsafgifter, enär sådana där icke inflyta, visst icke äro utan medel till skogskultur, ty för deras behof kunna medel

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgijternas fördelning. anvisas från annat särskildt anslag till skogskultur. Jag kan icke finna, att någon klandervärd lokalpatriotism ligger i den nu gällande ordningen, utan det förefaller mig helt naturligt och rättvist, att skogsvårdsafgifterna tillkomma de orter, där den afverkade skogen växt och hvarifrån afgifterna komma.

(Forts.)

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Ericsson: Herr talman, mina herrar! Då så många personer, som här är fallet, tecknat under föreliggande motion, kan man befara, att vid en eventuell votering utgången icke är så alldeles gifven, ehuru lagutskottet är så godt som enigt i frågan. Det är detta, som föranledt mig att bedja att få yttra några ord.

Jag vill icke tvista med herr Odelberg, huruvida det är mest lokalpatriotism, att vissa landsändar söka behålla hvad vederbörande myndigheter lämnat dem eller att andra landsändar söka åt sig förvärfva hvad de förstnämnda fått. Det som för mig här är afgörande, är, att lagen är af år 1903. Genom densamma tilldelades då några landsdelar, några län, vissa belopp för att de därmed skulle ordna sin skogshushållning. Denna har nu nätt och jämt hunnit komma i ordning. Kan det då vara skäligt, att Riksdagen efter en fem, sex år uppträder och ändrar de normer, efter hvilka dessa medel fördelas, så att de landsändar, som fått räkna på ett visst ungefärligt inkomstbelopp, nu skulle få denna inkomst reducerad med ända till en femtedel?

Jag anser, att detta skulle inge alldeles för litet förtroende till kontinuiteten i Riksdagens beslut, hvarför jag, herr talman, ber att få yrka bifall till lagutskottets nu föreliggande betänkande.

Herr Jonsson: Jag kan icke underlåta att uttala min förvåning öfver, att herr Odelberg, som satt såsom vice ordförande vid skogsvårdsstyrelsernas sammanträde, icke har bättre minne, än att han velat påstå eller förmena, att afgörandet af frågan där icke skedde på sätt herr Fahlén angifvit.

När så skett i detta fall, kan man icke heller förvåna sig öfver att motionärerna här påstå, att denna skogsvårdsafgift är »en af Konung och Riksdag beslutad särskild beskattning», som Riksdagen efter godtycke kan använda hur som helst. Nej, mina herrar, det är ingen skatt, utan det är en skogsvårdsafgift, pålagd för ett särskildt ändamål, i syfte att komma vederbörande trakter till godo i förhållande till den skog, som för exportändamål afverkas. Det är någonting helt annat, än att man pålägger samhället en stämpelskatt, bevilling eller någon annan skatt, som gäller alla, oberoende af huruvida skatten på den ena eller den andra trakten kommer att drabba befolkningen mer eller mindre tungt.

Vi måste således här strängt fasthålla vid att den skogsvårdsafgift, som af Riksdagen antagits, är afsedd för ett speciellt ändamål och till följd däraf också skall användas för ett speciellt ändamål på det sätt Riksdagen har bestämt. Vill man sedan här komma och utsträcka rätten och taga dessa afgifter från de norrländska länen samt lägga dem på de sydligare därför att skogen där skall växa bättre — vill man följa den principen i lagstiftningen, fruktar jag att vi komma långt.

Det är här — jag vågar säga det — den vanliga svenska afund-*Om ändring i sjukan, som utgjort hufvudmotivet till motionärernas framställning.* grunderna för Man finner, att vissa län hafva mycket större inkomster af dessa skogs-*grunderna för skogsvårdsaf- värdsafgifter än andra, att vissa län få så godt som ingenting däraf, gifternas för- och det tycks vara mycket märkvärdigt, att Riksdagen ställer så till, delning.* att det icke skall delas mark om mark öfverallt, oafsedt att det verkliga skälet för afgifternas användning varit ett helt annat.

Jag ber, att de herrar, som icke fatta behofvet af dessa stora skogsvårdsafgifter för de norrländska länen, något närmare tänka på saken, innan omdömet så bestämdt fälles, att där är öfverflöd. Jag hör själf till en skogsvårdsstyrelse, nämligen den i Gäfleborgs län, och har därför reda på, hur det där kan ställa sig med detta behof. Skogsvårdsafgifterna där äro icke bland de största, men de äro likväl ganska betydande. Under vårt första verksamhetsår gjorde sig där ett behof gällande, att man skulle söka så långt möjligt var taga reda på hur det var ställt med skogarna i länet. Vår länsjägmästare, som fick detta uppdrag, sökte approximativt efter resonsemang med personer i de olika orterna och efter de kulturreSOR han gjort, framställa en bild af huru det ställde sig i detta afseende. Den bilden blef enligt hans uppfattning af följande utseende, nämligen att af länets i privat ägo befintliga skogsmark, mellan 14 och 15 hundrausen har, ungefär 700,000 var dels genom kalhuggning dels genom rofhuggning i andra former vare så beskaffad, att man utan kulturåtgärder aldrig kunde hoppas att på denna areal få någon ordentlig skog. När motionen behandlades på skogsvårdsstyrelsernas möte, omnämnde jag just denna omständighet, men jag gick ut ifrån, att han kanske räknat något högt och att det möjligtvis skulle kunna stanna vid 300,000 har mark af den beskaffenhet, hvarom här är fråga, hvadan, om man skulle kunna åstadkomma kultur för ett så billigt pris som 20 kronor per har, vi där skulle behöfva — 6 miljoner kronor för att reparera de skador, som finnas på våra skogar i nämnda län.

Däraf kunna herrarna finna, att den omständigheten, att under de första åren i de norrländska länen betydliga behållningar vid årsbokslutet framvisats, icke alls utgör bevis för att det i dessa län finns öfverflöd af dylika medel. Vi ansågo det därför vara ytterst angeläget att för vår verksamhet söka utfinna sätt och medel för att de penningar, som styrelsen offrade i kulturändamål, också skulle blifva väl använda, att således effekten af det arbete, som verkställdes, icke skulle kunna spolieras af första beteshjord, när man sätt och planterat, utan att man såvidt möjligt borde se till, att arbetet också blefve för framtiden fruktbarande och gagnarikt. För detta ändamål sökte vi med ägare af spolierad eller kalafverkad skogsmark träffa arrendeaftal på 50 år, grundade på den principen, att skogsvårdsstyrelsen blefve arrendator af marken och att respektive ägare af marken icke hade något att säga i afseende på skötseln af denna skog under de 50 åren, hvar efter skogen åter stode till ägarens fria disposition. Det har lyckats styrelsen att träffa åtskilliga sådana aftal, och åtgärden är dyr, ty däri ingår, att man måste kringgärda kulturfältet, på det att det samma icke af kreatursbete skall förstöras. Man får likväl trösta sig

Om ändring i öfver denna dyrhet med tanken, att man åtminstone för framtiden kan grunderna för räkna på godt resultat af dylika åtgärder.

skogsvårdsaf-
gifternas för-
delning.
(Forts.)

Vidare är det en känd sak, att skogsfrö för att gå väl till och gifva plantor, som blifva af rätt beskaffenhet, så att de tåla klimatet, bör anskaffas från trakter, hvilka hafva ungefärligen samma naturförhållanden som de trakter, hvarest fröet skall användas. Det har icke varit någon lätt sak att skaffa frö just under de betingelserna, hvarför vi nu hafva köpt in mark och byggt upp en fröklingningsstuga och satt till alla klutar — om jag så må uttrycka mig — för att inom länet kunna insamla erforderligt frö. Jag vill också hoppas, att det skall komma att lyckas. Däraf ser man, hur naturligt det har varit, att det under första verksamhetsåret måst uppstå en betydlig behållning, en behållning, som dock numera, åtminstone beträffande Gäfleborgs län, kommer att för framtiden vara en gånge sak.

Det har sagts, att den grund, hvarefter skogsvårdsmedlen för närvarande skulle fördelas, är svår att tillämpa och att det skulle vara mycket enklare att öfverlämna till Kungl. Maj:t att verkställa fördelningen alltefter behovet i de olika orterna. Ja, det där går bra att säga, men försök att tänka er in i, mina herrar, hvad det skulle blifva för slags grund, som Kungl. Maj:t skulle följa för att göra denna fördelning på ett riktigtare och rättvisare sätt än nu sker! Det lär väl icke råda tvifvel om, att icke Kungl. Maj:t i så fall skulle få lof att från skogsvårdsstyrelserna eller andra, som äga kännedom om förhållandena, infordra uppgift om de grunder, hvilka vederbörande för hvarje län kunna anföra till stöd för sina anspråk att få del af skogsvårdsmedlen. Man kan då tänka sig, att dessa grunder kunna vara af den ena eller den andra arten, ja, till och med att de kunna vara skiftande inom de olika orterna; men jag utgår från den förutsättningen, att man skulle kunna tänka sig vissa ensartade grunder angifvas i detta fall. Då är det en gammal idé, som fjolårets motionärer upptogo, att skogsmarksarealen inom hvarje län härvidlag skulle vara det afgörande. Naturligtvis kan dock icke denna fördelningsgrund på långt när vara ens så riktig som den nuvarande, om man ser bort från rättsprinciperna i öfrigt, som endast kunna gälla nu tillämpade grunder. Det ena länet har i hufvudsak blott duglig skogsmark; det andra länet har en kolossal areal af mossmark eller fjäll och dylikt. Hur skall man då kunna särskilja dessa arter af mark i hvart län, för att nyssnämnda grund skall blifva ens tillnärmelsevis riktig? Det lär väl knappast vara tänkbart att komma till rätta med den.

Jag föreställer mig, att det gifves en annan tankegång att använda sasom skäl för ett uppgifvet behof. Det skulle vara, att skogsvårdsstyrelserna föregående år eller de två föregående åren använt så eller så mycket pengar, men att detta icke alls skulle hafva räckt till för att tillfredsställa de behof, som förefinnas. Detta skulle således vara en grund, hvarefter Kungl. Maj:t sedan skulle göra sin fördelning. Men är det icke möjligt, att skogsvårdsstyrelserna på ett alldeles olika sätt använda sina medel för kulturändamål? Kan det icke hända, att den ena skogsvårdsstyrelsen i strid mot nu gällande lags andemening ger mycket pengar för att återställa mark, som efter 1905 års ingång har spolierats genom averterkning, under det att en

annan skogsvårdsstyrelse håller sig strikt till lagens andemening, att sådant bidrag skall lämnas endast för mark, som spolierats före 1905 års ingång? Bli'r denna grund pålitlig att bygga på eller blir den bättre än den nu gällande? Nej, mina herrar! Här är saken helt enkelt den: billighets- och rättsprincipen får då icke gälla i denna fråga, utan blott den principen, att en hvar skall kunna få så mycket som möjligt af den sammanlagda summa, som hos Kungl. Maj:t finnes tillgänglig i form af skogsvårdsafgifter! Att Norrland med sitt karga jordbruk, Norrland, som därför måste ur sina skogar taga en betydlig del af de nödvändiga inkomsterna, icke får sitt af dessa medel, det hör icke hit, det bryr man sig icke om, utan det är blott att taga så, att Skåne t. ex. får något tiotusental kronor mer än det för närvarande har, eller att andra län, hvilkas jordbruk är af helt anooan beskaffenhet än de norrländska länens, få det. Detta gäller frågan, och de herrar, som hafva lust att votera för den idén, gratulerar jag till fortsättningen i framtiden!

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.
(Forts.)

Herr talman, på af mig anförda skäl yrkar jag bifall till lagutskottots hemställan i föregående fråga.

Herr Odelberg, Theodor: Jag ber att få protestera emot herr O. Jonssons påstående, att jag skulle hafva farit med osanning. Så förhåller det sig nämligen icke; jag har icke sagt, att herr Fahléns uppgift vore oriktig, utan mina ord föllo så, att jag ej kunde pamiinna mig, att beslutet fattades med så obetydlig majoritet som en röst. Om det nu var 11 röster mot 10, i stället för 16 mot 13, som jag trodde, så har jag ju misstagit mig, och det erkänner jag; men jag har, som som sagdt, aldrig yttrat, att herr Fahléns uppgift var oriktig.

Vidare har det tillvitats oss, som icke vilja vara med om den nuvarande ordningen, att vår sträfvan skulle dikteras af afundsjuka. För min del får jag härpå svara, att det icke existerar någon afundsjuka, utan att jag unnar de norrländska länen allt hvad de kunna få i skogsvårdsafgifter; men jag kan icke påstå, att just därför att en skogsvårdsafgift influtit inom ett län, detta län ovillkorligen skall behöfva denna afgift. Det bevisas däraf, att Malmöhus län blott har några hundra kronor årligen i skogsvårdsafgifter, under det att andra län hafva öfver 100,000 kronor, ja, närmare 200,000 kronor och att i åtskilliga skogsvårdsstyrelser kassor finnas behållningar på 100,000 kr. och därför. Det har sagts, att det ej skulle vara lämpligt — hvarföre vet jag ej — att Kungl. Maj:t skulle få fördela de inflytande skogsvårdsafgifterna. En dylik fördelning är ej för Kungl. Maj:t främmande, ty de anslag, som beviljas af Riksdagen för näringarnas upphjälpande, fördelas ju i de allra flesta fall af Kungl. Maj:t efter behovet på de särskilda orterna. Det kan ju också hända, om fördelningen öfverlättes åt Kungl. Maj:t, att ej Norrland erhåller mindre andel af skogsvårdsafgifterna än hittills, men jag vill, att pröfning årligen skall äga rum, så att det icke år efter år skall upprepas att, under det somliga skogsvårdsstyrelser absolut icke kunna tillgodose behovet, andra laborera med en behållning af hundratusentals kronor.

Herr Jonsson har redogjort för, hur man går till väga i Gäfleborgs län och påpekat, hurusom man där samlar kottar och äfven vidtagit

Om ändring
grunderna för
skogsvårdsaf-
gifternas för-
delning.
(Forts.)

andra åtgärder. Ja, det är ju lofvärdt, men om, sedan skogsvårdsstyrelsen utsatt det sålunda insamlade fröet, befolkningen icke är öfvertygad om att det behöfs, om den icke sedan vårdar plantorna, om företagna utdikningar icke underhållas af de enskilda personer, på hvilkas mark det dikas, så äro alla de pengar, som användts på dessa företag, bortkastade; dessa pengar hade däremot kunnat användas bättre på andra ställen i landet, där intresset för skogsodlingen är större.

Jag vill ännu en gång påpeka — och jag riktar detta äfven mot herr Ericsson — att mitt uttalande icke är dikteradt af afundsjukan, utan att det föranledes af den önskan, att ifrågavarande medel skola på bästa sätt komma *hela landet* till godo, icke blott en viss del däraf.

Det är också ur denna synpunkt, som jag fortfarande, herr talman, yrkar bifall till motionärernas hemställan.

Herr Barthelson: Då jag i sak delar samma åsikt som den, hvilken hyses af den senaste ärade talaren, skulle jag kunna inskränka mig till att instämma i hans anförande, men jag ber ändock att på grund af debatten få själf yttra några få ord.

Det ligger i sakens natur, att de olika länens intressen skola i en sak som denna stå i skarp motsättning mot hvarandra. Enligt mitt förmenande ligger det icke något orättfärdigt däri, att ett län, som har stor export af virke och till följd däraf får stor inkomst af skogsvårdsafgifterna — för att begagna detta ord i stället för »skogsvårds-skatten», på det att jag icke må sära någons känslor — också vill komma i åtnjutande af dessa inkomster. Vi måste dock komma ihåg, att rättvisan, som det här talas om i detta sammanhang, beror på huru dessa skogsvårdsafgifter äro fördelade. Det beror på om grunden för fördelningen är den rätta. Jag vill icke påstå, att den är det i detta fall, utan långt därifrån. Utskottet har i sitt betänkande på sidan 5 något berört denna fråga, då det säger:

»Det måste nämligen enligt utskottets mening vara riktigt, att de landsdelar, som lämnat det exporterade virket och hvilka alltså måste anses hafva fått vidkännas afgifterna för detsamma, också få tillgodonjuta dem för sin skogsvård. Och äfven om, såsom af motionärerna anmärkts, enligt denna fördelningsmetod understundom kan inträffa, att afgiften faktiskt kommer en annan ort till godo, än den, hvarifrån virket tagits, måste detta dock anses såsom undantagsfall, hvilka för fördelningens riktighet i stort sedt sakna betydelse.»

Jag måste erkänna, att jag i detta afseende intager en helt annan ståndpunkt än lagutskottet. Jag anser nämligen, att det förhållande, som utskottet här anført såsom saknande betydelse, tvärtom är af stor betydelse. För att klargöra, hvad jag menar, ber jag att få anföra några exempel från den stora exportstaden Göteborg, hvilken, såsom vi veta, är försedd med rikliga kommunikationsmedel till kringliggande trakter. Exportafgifterna för t. ex. Skaraborgs län fastställas på så sätt, att exportörerna i Göteborg uppgifva, att så och så mycket af det exporterade godset hafva de fått från det länet. Dessa uppgifter kunna dock ej vara exakta, ty i verkligheten går det så till, att en exportör kan köpa af en virkeshandlare, som är bosatt i t. ex. Småland, såg Jönköping, och denne skickar en ångbåtslast virke till Göte-

*Om ändring i
grunderna för
skogsvårdsaf-
gifternas för-
delning.*

(Forts.)

borg. Lasten består kanske endast till obetydlig del af virke från Småland, under det att större delen däraf kommer från Östergötland. Det blir likväl icke Östergötland, som får exportafgiften här för, utan det blir Småland, ty exportören uppger naturligtvis, att han köpt virket från Småland. Skaraborgs län afyttrar vissa år betydande mängder virke till pappersmassfabriker, liggande norr om länet, hvilket virke i form af pappersmassa sedan sändes till Göteborg. Exportafgiften för detta virke, hvilken afgift rätteligen bort tillkomma Skaraborgs län, tillfaller i stället de län, hvarest dessa pappersmassfabriker äro belägna o. s. v.

Jag påstår således, att stor oegentlighet råder i afseende å fördelningen af exportafgifterna, därför att den grund, hvarpå fördelningen hvilar, icke är riktig eller tillförlitlig. Det är helt enkelt omöjligt att under nuvarande förhållanden fullt exakt bestämma, hur mycket hvarje landstingsområde skall hafva utaf dessa afgifter. Det synes mig då, som om det förslag motionärerna nu framlagt, hvilket afser, att landstingsområdena skola få *hufvudparten* af skogsvårdsafgifterna fördelad efter afverkad virkesmängd — de skola ju få 80 % af desamma, under det att de återstående 20 % skola fördelas mellan de olika landstingsområdena efter pröfning af förefintliga behof — det synes mig då, säger jag, som om detta skulle vara en väg att utjämna de nu rådande missförhållandena mellan de olika länen i afseende på dessa afgifters fördelning. Enligt mitt förmenande skulle föreliggande motion bidraga till att utjämna dessa missförhållanden, i det att Kungl. Maj:t skulle få rätt att bestämma, till hvilka län 20 % af den nu till sin härstamning obestämbara ungefärliga delen af skogsvårdsafgifterna skulle få öfverföras.

Af detta skäl ber jag, herr talman, att få yrka bifall till motionärernas förslag.

Herr Rudebeck: Jag har begärt ordet med anledning af ett yttrande af en ärad talare, ett yttrande, som för denna frågas rätta bedömande är af stor betydelse. Den ärade talaren framkastade en antydan att befolkningen icke skulle omfatta denna kulturangelägenhet och skogsvårdsstyrelsernas åtgöranden med det intresse, som verkligen erfordras, för att syftemålet skall vinnas, och menade, att därigenom skogsvårdsstyrelsernas arbete skulle i dessa trakter i ganska afsevärd mån neutraliseras och med de stora summorna ej så mycket vinnas. Jag tror likväl, att det är skäl att dröja med uttalandet af ett dylikt omdöme, tills man har bevis för riktigheten däraf. För min del har jag åtminstone icke varit i tillfälle att erfara något sådant bevis på bristande intresse för skogskultur hos allmogen, hvaremot ett alldeles motsatt förhållande från skilda håll meddelats. Det är detta jag velat framhålla, ty eljest kan ju hela frågan göras misstänkt och icke anses förtjänt af det beaktande den hittills rönt och verkligen bör röna.

Gentemot den af mig åsyftade talaren vill jag också nämna, att det är öfverdrift att tala om en behållning i ett län af skogsvårdsafgifter på ett par hundratusen kronor. Så stor behållning finnes icke i något län. Jag tror icke, att behållningen någonstades uppgått högst till stort mer än hundratusen kronor; och orsakerna till behållningen hafva redan förut omnämnts och förklarats.

Om ändring i grunderna för skogsvårdsavgifternas fördelning.
(Forts.)

I öfrigt ber jag att få åberopa hvad som i saken redan framhållits och vidhåller, herr talman, mitt förut framställda yrkande.

Herr von Stapelmohr: Det var mig ett sant nöje att höra den talare, som först hade ordet, yttra, att han ansåge det bra otrefligt att taga medel af andra, synnerligast om de själva behöfva sina medel, ty detta tyder ju på att den talaren, som är motionär i ämnet, har under den tid, som förflutit, sedan motionen afgafs och tills nu, fått sin rättskänsla ändrad i annan riktning, eller samma riktning, som utskottet anvisar. Det var emellertid icke för att gifva uttryck åt detta nöje, som jag begärde ordet, utan därför att en talare på kalmarbänken yttrade, att han ansåge en orättvisa ligga däri, att somliga län få endast några 100 kronor i skogsvårdsavgifter, men andra mellan 100,000 och 200,000 kronor. Då jag tillhör ett län, som i afseende å skogsvårdsavgifter är mera gynnadt, har jag önskat uttala en gensaga emot detta yttrande i hvad det rör Jämtlands län. Som herrarna hafva sig bekant, är skogsarealen i Jämtlands län högst betydlig. Area-len af enskild skog uppgår ungefär till 2,136,000 hektar, däraf 1,800,000 hektar skogbärande mark. Det ligger i sakens natur, att, om skogsvårdsstyrelsen skall kunna på effektivt sätt öfvervaka lagens tillämpning på denna vidsträckta areal, den behöfver en stor och kostsam personal, helst afverkningar under vintern pågå på hundratals ställen samtidigt. Jämtlands läns skogsmarker äro besvärade af stora försumpningar, som hindra skogsväxten och genom sin utbredning hota den friska skogen. Det är för att minska dessa olägenheter nödvändigt, att de afdiknings- och torrlägningsföretag eller andra skogskulturarbeten, som företagas, gifvas en stor omfattning, dragande betydande kostnader. De anslag, som skogsvårdsstyrelsen fått, 72,800 kronor för år 1906 och 75,000 kronor för år 1907, äro icke för stora. Tvärtom lämna de icke medel till ett så framgångsrikt och energiskt arbete, som skulle vara behöfligt inom länet till skogsvårdens förbättrande.

En talare på örebrobänken yttrade, att han ansåge, att skogsvårdsavgifterna borde liksom annan skatt gå till nationens gemensamma bästa. Han sade vidare, såsom det står i motionen, att skogsvårdsavgiften är ingen kommunalskatt. I det sista har han rätt. Men då han jämför skogsvårdsavgiften med en af Konung och Riksdag beslutad särskild beskattning, hvilken i likhet med andra af staten upptagna skatter bör komma landet i sin helhet till godo i mån af i vederbörlig ordning utredda behof, är jag af alldeles olika mening mot honom. Skogsvårdsavgiften har icke karaktären af en skatt, som staten upptager till medlemmarnas och nationens gemensamma bästa, utan är en afgift, som hvilar på grundsatsen om skogsägarens skyldighet att efter afverkning sörja för skogens återväxt, eller att för pengar, som inflyta för afverkad skog, skall man söka skaffa skog åter. Och det är i följd af den grundsatsen, som skogsvårdsavgifter uttagas endast af viss grupp inom handels- och industriens värld eller träexportörer och det därför att dessa för att få råmateriel till sin rörelse minska skogstillgången och hota med skogskapitalets utsinande. Det är väl därför naturligt, att de skogsvårdsavgifter, som dessa erlægga,

böra gå till de orter, där de genom sin verksamhet minskat skogstillgången och minskat tillgången på råmaterial.

Det har yttrats af flera talare, att vissa län skulle hafva ett öfverflöd på skogsvårdsafgifter och detta skulle bevisas genom de stora öfverskott, som finnas. Jag vet icke, hvar dessa talare funnit dessa stora öfverskott. Åtminstone är sådant icke till finnandes i det län jag tillhör, Jämtlands. Från år 1906 till år 1907 fanns visserligen ett stort öfverskott, omkring 100,000 kronor. Men detta har åtgått under år 1907, så att vid sistnämnda års utgång öfverskottet endast utgjorde omkring 32,000 kronor, och det kan väl icke anses vara så stor summa, helst när man tar i betraktande, att skogsvårdsstyrelsen måste ordna så, att den vid årets början har medel att täcka utgifter för arbeten, som beslutits eller igångsatts året förut, och till administrationskostnader, till dess nya afgifter inflyta. I Västernorrlands län var öfverskottet till 1908 33,626 kronor, medan i Örebro län öfverskottet till samma år var 17,120 kronor. Om man sätter dessa siffror i förhållande till skogarnes areal, är öfverskottet i Örebro län större än i de båda norrländska länen, Jämtlands och Västernorrlands.

Här har ock anförts, att det skulle vara billigt, att en del län, som nu endast få ringa del af skogsvårdsafgifterna, finge mera, och man borde därvid icke taga hänsyn till, att export därifrån icke sker. Men jag vill anmärka, att i åtminstone ett län, Örebro län, går en stor del af det virke, som skulle kunna exporteras, i användning till ortens egen industri, såsom kolning m. m. Vore förhållandet ej så, kunde exporten blifva större och skogsvårdsafgifterna högre.

Nu uppstår visserligen en stor olikhet mellan skilda län i afseende å skogsvårdsafgifterna, men denna olikhet utjämnas däraf, att Kungl. Maj:t, såsom flere gånger framhållits, utdelar anslag från skogsvårdsfonder till större belopp till de skogfattiga länen än till de skogrika. Så har Jämtlands och Västernorrlands län fått endast 1,000 kronor hvarterdera under åren 1906 och 1907, då däremot under samma år Örebro län fått 9,000 om året och Göteborgs och Bohus län resp. 24,500 och 22,000 kronor. Detta visar väl, att, om någon orättvisa mellan de särskilda länen skogsvårdsafgifter funnits, denna högst betydligt undanröjts eller utjämns genom Kungl. Maj:ts ingripande.

Frågan om skogsvårdsafgifternas fördelning har af alla de myndigheter, som haft frågan om hand, noggrant undersökts, och myndigheterna hafva kommit till det resultat, som föreligger i lagstiftningen, eller att fördelningsgrunden skall vara den kvantitet virke, som afverkats till export inom de olika länen. Då har man väl också rätt att fordra, att, om en rubbning skall ske i den fastlagna grunden, utan förryckning af den idé, hvarpå skogsafgifterna hvila, starkare och mera talande skäl, än som af motionärerna framlagts, skola påvisas. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Ekenstam: Efter allt det understöd, som lagutskottet redan fått, är det kanske onödigt, att också jag, som tillhör majoriteten inom utskottet, nu säger några ord. Saken är emellertid den, att, såvidt jag kunnat finna, diskussionen i sin stora helhet egentligen utgjort en sammandrabbning emellan representanterna för de stora skogs-

*Om ändring i
grunderna för
skogsvårds-
afgifternas
fördelning.
(Forts.)*

Om ändring i länen och representanterna för de mindre eller de, som hoppas, att ett bifall till denna motion skall gifva dem några fördelar.

grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.

Som jag har fördelen att tillhöra ett län, som är alldeles fristående från dessa båda intressen, ity att vi hafva vår egen skogslag, må det vara mig tillåtet att meddela, hur jag sett denna sak.

(Forts.)

Jag har noterat, att vi år 1903 efter ett grundligt ingående i sakförhållandena fastställt en viss princip, hvarefter dessa skogsvårdsafgifter skola upptagas och sedermera till länen ingå. Jag har vidare antecknat, att vi i fjol med stor och öfverväldigande majoritet beslöto att stå kvar vid den princip, som år 1903 fastställdes. Nu kommer år 1909 en motion, som från en sidoväg, men dock alldeles tydligt, vill bryta med den principen. Hvad är naturligare, än att man då frågar: Hvad har inträffat? Skulle någonting verkligen härvidlag kunna sägas hafva förorsakat en ändring i de bestående förhållandena, borde naturligtvis giltiga skäl därför kunna åberopas. Jag skulle då kunna tänka mig, att man kunde komma med sådana sakförhållanden som att i de stora skogslänen sådant öfverflöd på skogsmedel vore rådande, att dessa icke kunde på lämpligt sätt utnyttjas. Jag skulle ock kunna tänka mig, att man kunde komma med bevis därför att skogsvården i de andra, mindre skogbärande länen vore af det för riket synnerligen viktiga slag, att man finge särskildt tillgodose dessa län, äfven om man under sådana förhållanden måste åsidosätta skogsvården i de stora skogslänen. Emellertid, intet af detta har inträffat. Man har icke ens påstått, att detta eller något annat inträffat. Allt ligger precis i samma läge som i fjol. Under sådana förhållanden kan åtminstone icke jag förstå, att det finnes några riktiga sakskalet för att Första Kammaren skulle frångå den ståndpunkt, som den då, jag kan nästan säga enhälligt, intog. Och därför ber jag nu, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Bellinder: Då äfven jag undertecknat den föreliggande motionen, anhåller jag att få tillägga ett par ord, ehuru diskussionen redan blifvit något uttänjd. Det har under denna visat sig, att de talare, som förut uppträdt, antingen ställt sig på en ensidig norrländsk ståndpunkt eller ock förfäktat ett allmännare riksintresse. Nu vill jag icke förneka, att de talare, som särskildt ifrat för att Norrland uteslutande eller nästan uteslutande skall komma i åtnjutande af skogsvårdsafgifterna, kunna så till vida hafva rätt, att skogsintresset i Norrland är mera dominerande än på något annat ställe i vårt land. Men å andra sidan är det dock så, att det finnes skog, som behöfver vårdas äfven i de södra provinserna, om ock icke i samma utsträckning som norrut. Hvad är då rättvisare, än att, då en skogsvårdsfond bildas, man hvarje år låter regeringen pröfva, hvar behöfvet är störst. Det blefve nog så i alla fall, att Norrland finge brorslotten. Motionärerna hafva icke heller tänkt beröfva Norrland den, då de helt blygsamt föreslagit, att blott 20 proc. af skogsvårdsmedlen skola af regeringen fördelas efter det största behöfvet, vare sig detta visar sig i Norrland eller i andra provinser. Då den synpunkt jag ansluter mig till redan förut utvecklats af herrar Carlberg, Odelberg och Barthelson, kan jag inskränka mig till att åberopa hvad de sagt och på grund af hvad de

yttrat yrka bifall till motionärernas förslag, hvarvid jag vågar påstå, att om kammaren ställer sig på en mera ensidig norrländsk ståndpunkt, kommer den att låta allt vara bra som det nu är och hålla fast vid hvad som beslöts af föregående Riksdag i motsats till hvad regeringen önskade år 1903. Om man däremot, hvilket väl är riktigt i en stor nationalekonomisk fråga, ser på det allmänna intresset, eller riksintresset, hoppas jag, att kammaren kommer att bifalla motionärernas yrkande.

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.
(Forts.)

Herr von Baumgarten: Då äfven jag hyser den åsikten, att det vore högst oförsiktigt och obetänksamt af kammaren att ändra ett lagförslag, som så nyligen antagits, att det icke verkat mer än fem ar, vill jag inlägga min röst däremot. De provinser, hvilkas representanter hafva skrivit under motionen, äro företrädesvis de spannmålsproducerande trakterna kring de stora sjöarna, Mälaren, Vättern och Hjälmaren, hvarifrån man kan transportera virke till de större städerna och där afyttra det till högre pris, än som gälla i det län, hvarifrån jag är. Jag erinrar mig, att jag i tidningarna sett riksbyggets räknenskaper upptaga 2,000 pålar till 10 kronor stycket. Sådana träd har jag sett vid pålningsarbetet af riksdagshusbygget under 2:ne ar, och för sådana träd kunna vi i Kronobergs län icke få mer än 3 kronor. När de erhålla så höga pris för sina trävaror, kunna de bättre skjuta till afgifter och kultivera sina skogsmarker.

Jag ansluter mig till dem, som yrka bifall till lagutskottets yrkande.

Herr Trygger: En ärad talare har för motionärernas förslag framfört ett skäl, som, såvidt jag förstår, dock icke passar in med den motivering, som motionärerna själfva hafva användt; och ett beslut i öfverensstämmelse med motionärernas förslag på de grunder, hvarpå den ärade talaren stödt sig, skulle blifva någonting helt annat än hvad motionärerna afsett.

Herr Barthelson gjorde gällande, att tillämpningen af nu gällande bestämmelser vore synnerligen svår och att man i verkligheten icke komme till fullt riktigt resultat. Med anledning däraf ansåg han, att det vore lämpligt, eller kunde ifrågasättas som lämpligt, att en del af dessa afgifter ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter Kungl. Maj:ts bepröfvande fördelas mellan de olika distrikten. Emellertid, om det är så, att tillämpningen af nuvarande bestämmelser icke är lätt och icke ger fullt så riktigt resultat, som lagstiftaren afsett, bör man väl söka att råda bot för den saken på det sätt, att resultatet blir riktigtare. Att däremot gifva Kungl. Maj:t befogenhet att använda en del af dessa afgifter för att jämna ut denna orättvisa kan icke vara riktigt, då de grunder, som skulle bestämma Kungl. Maj:ts fördelning, ingalunda äro grunder, som hafva sammanhang med orättvisan. Äfven om det vore uppenbart, att ett område icke bidragit med ett enda öre till dessa afgifter, kunde ju Kungl. Maj:t, och med rätta, ifall beslut nu fattas i öfverensstämmelse med motionen, tilldela detta område del i de influtna skogsvårdsafgifterna till skogsvårdens befrämjande.

Hvad lagutskottets hemställan angår, har för mig hufvudskälet för dess godkännande varit det, som påpekades af herr Olof Jonsson. Det är nämligen, att här icke är fråga om en beskattning af skogs-

Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning.
(Forts.)

afverkning, ty då borde naturligtvis icke blott det exporterade virket, utan äfven det inom landet sålda virket underkastas denna afgift — husbehofsvirke skulle vara det enda, som kunde komma i fråga att undantagas. Det är här icke fråga om en beskattning, i hvilket fall det vore rättvist, att medlen fördelades på sätt kunde vara lämpligt för skogskulturens befrämjande inom landet öfverhufvud taget, utan det är afgifter, som äro pålagda vissa, och då är det väl rimligt, att dessa afgifter också användas till de orters bästa, som fått betala dem. Detta är det skäl, på grund af hvilket jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindblad: Detta berör ju egentligen icke Södermanland så mycket och jag ser frågan icke alls ur lokalsynpunkt, men det förefaller mig märkvärdigt, att, när det väckts förslag att ställa till Kungl. Maj:ts föfogande medel för att utjämna en sak, man icke skall hafva det förtroendet till Kungl. Maj:t, när Kungl. Maj:t en gång begärt det hela, att åtminstone nu lämna i hans hand en femtedel för att skipa denna rättvisa mellan olika delar af vårt land. Jag vill jämföra detta med ett annat förhållande, som snart kommer på Riksdagens bord, det är utjämmandet af vägskatten. Vi veta, att det finnes vägdistrikt, som på grund af gällande bestämmelser få alldeles orimligt hög vägskatt, och den ene motionären efter den andre kommer och beklagar sig öfver att väglagen drabbar hårdt. Då är det kanske norrlänningarna, som komma och peka på att det behöfves hjälp från andra trakter.

När man nu icke begär mer än en femtedel och vill lägga detta i Kungl. Maj:ts hand, tror jag, att kammaren med lugn kan bifalla motionen.

Herr Asker: Då denna fråga förelåg till behandling vid 1908 års riksdag, försvarade jag i Andra Kammaren lagutskottets ståndpunkt och jag ber nu att med några ord få göra det i Första Kammararen.

Jag tillhörde år 1907 skogskommittén. Inom denna blef efter långvarig debatt den princip fastslagen att med penningar från skogen få skog igen och som konsekvens däraf, att de län, från hvilka skogsexporten hufvudsakligen gick, också skulle få medel till en rationell skogsskötsel. Det debatterades inom kommittén, huruvida man lämpligen borde taga skogsarealen eller virkesmängden såsom grund för skogsvårdsafgifterna. Och man stannade vid virkesmängden såsom lämpligaste beräkningsgrunden. Det framhölls, att Malmöhus län skulle snart sagdt blifva utan skogsvårdsafgifter, men det ansågs såsom en naturlig följd däraf att detta län icke har någon nämnvärd export af virke. Nu invänder man, att en del län blifva så att säga utan alla inkomster för skogskultur. Det är dock att märka, att dels ett anslag på 100,000 kronor hvarje år utgår till skogskultur och dels ett anslag på 60,000 kronor årligen utgår till skogsvårdsstyrelserna. Jag kan exempelvis nämna, att Göteborgs och Bohus län af dessa anslag fått 20,500 kronor till skogskultur och 4,500 kronor till skogsvårdsstyrelsen. Det har framhållits under debatten i dag, att denna fråga mest

gäller det norrländska intresset. Jag vill då nämna, att inom de län, Om ändring i grunderna för skogsvårdsafgifternas fördelning. som skogskommittén genomreste, funno vi den bästa skogbärande marken i Värmland, Dalarne, Hälsingland, Ångermanland och Jämtland. Det kan under sådana förhållanden icke synas underligt, om dessa län göra anspråk på att få så mycket medel, som erfordras för en naturlig skogskultur. (Forts.)

Under dessa förhållanden och på de skäl lagutskottet i öfrigt anfört anhåller jag att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framställdes, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare därpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla herr Behms med fleres i ämnet väckta motion; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles herr Behms med fleres i ämnet väckta motion.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 72;

Nej — 39.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 24 och 25 i denna månad bord- Om dödsstrafflagda utåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om dödsstraffets fets afskaffande.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 153, hade herr *Emil Kristensson* jämte 47 andra af kammarens ledamöter hemställt, att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande frågan om dödsstraffets borttagande ur allmänna strafflagen samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill detta öfvervägande kunde föranleda.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på angifna skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Om dödsstraf-
fets afskaf-
fande.
(Forts.)

Grefve Wachtmeister, Hennning: Lagutskottet har afstyrkt den ifrågavarande motionen om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande utredning om dödsstraffets afskaffande. Jag har visserligen intet annat yrkande att göra än att instämma med lagutskottet, men jag anser mig dock berättigad att yttra några ord, dels därför att frågan nu i och för sig är så aktuell och dels därför att man söker att så snart som möjligt få fram denna reform, som, att döma af det stora antalet, ett 50-tal, motionärer i Andra Kammaren möjligen blir antagen af denna kammare. Och då jag icke kan tänka mig, att Första Kammaren antager motionen emot lagutskottets afstyrkande hemställan, så kommer denna kammare möjligen att blifva utsatt för det påståendet, att den är emot reformer. Därför anser jag, att ärendet bör äfven nu under diskussionen belysas, och skälen för lagutskottets afstyrkande hemställan än mera framhållas.

Här säges uti reservanternas utlåtande bland annat följande:

»Klart är också, att, ifall obestriddigen genom dödsstraffets tillämpande förekommes en mängd svåra förbrytelser, hvilka i motsatt fall skulle kommit till stånd, man kanske måste finna sig i bibehållandet af en dylik barbarism. Vår egen ofvan omnämnda erfarenhet bestyrker dock icke utskottets uppfattning.»

Här talas om erfarenhet. Enligt mitt förmenande kan den bästa erfarenheten, hur en dödsdom verkar, lämnas just af den dödsdömde själf. Jag ber att få framhålla ett uttalande, som jag har från säkert håll, ett uttalande, som gjordes just af en dödsdömd, innan han fördes till afrättsplatsen. Detta uttalande är af den kände förbrytaren Hjert, som afrättades år 1876. Han sade till en honom besökande prästman, sedermera kyrkoherden Beskow: »Mätte icke dödsstraffet afskaffas i vårt land. Hade vi», d. v. s. han och hans medbrottsling, »anat, att dödsstraffet skulle komma att blifva tillämpadt på oss, skulle vi icke hafva begått dessa förbrytelser, som vi nu gjort.» Tydligt är, att dödsstraffet icke bör nu afskaffas. Då underrättelsen i går kom ut öfver landet, att Hans Majestät Konungen behagat bifalla den nådeansökan, som den dödsdömde Nilsson från Malmö insändt, tror jag, att denna underrättelse mottogs af största flertalet af landets befolkning med tillfredsställelse med anledning af de förhandenvarande förhållandena. Men jag är öfvertygad, att en dylik tillfredsställelse skulle icke möta en underrättelse om, att Riksdagen och regeringen ämnade gå i författning om dödsstraffets afskaffande.

Det har framhållits såsom ett skäl för afskaffande af detta straff, att det så sällan tillämpas. Men det är ju icke något skäl, lika litet som man får resonera som så, att när dödsstraffet finnes, skall det ofta tillämpas. Båda dessa resonemang äro absurda. Fängelsestraffet verkar tydligen icke så afskräckande på hårda naturer som dödsstraffet. Och jag anser, att om endast en enda större förbrytelse skulle kunna förhindras genom att dödsstraffet står kvar, så är det Riksdagens skyldighet att se till, att det icke afskaffas. Sedan blir det domstolarnes sak att döma och Konungens sak att afgöra, att detta straff endast i allra yttersta nödfall användes. Jag anser, att tiden ännu icke är mogen för denna reform. I anledning däraf anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 24 och 25 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående borttagande ur strafflagstiftningen af påföljden förlust af medborgerligt förtroende.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 151, hade herrar *Bernh. Eriksson, Värner Rydén, N. A:son Berg, Rob. Karlsson, Carl Lindhagen, Hjalmar Branting, Ernst Blomberg, Knut Kjellberg, Janne Tynell, Sven Linders, Charles Lindley, Knut A. Tengdahl, Hj. Rissén, J. A. Wallin, Herman Landqvist, Aug. Nilsson, Nils Larsson, A. J. Hagström, L. J. Carlsson, E. C. Kropp, K. A. Borg, C. E. Svensson, Johan Åberg, G. A. Rundgren, Sixten J. Mogren, A. C. Lindblad, Gustaf Strömberg, O. H. Waldén, E. A. Leksell, Viktor Larsson, Emil Kristensson, Sven Persson, N. Edv. Lindberg* och *Ernst Söderberg* föreslagit, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande af förslag till borttagande ur vår lagstiftning af straffutlägget förlust af medborgerligt förtroende.

Om borttagande ur lagstiftningen af straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende.

Utskottet hade i förevarande utlåtande hemställt, att Riksdagen, i anledning af ifrågavarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, under hvilka förutsättningar straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende måtte kunna ur lagstiftningen borttagas, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelser, hvartill en dylik utredning kunde föranleda.

Herr Sörensson: Jag kan icke underlåta att uttala mitt tack till lagutskottet för den hemställan, som lagutskottet har ansett sig böra göra. Den är affattad med nödig försiktighet, såvidt jag förstår, men också med stort tillmötesgående. Och härvidlag är nödigt att göra allt, hvad man kan, för att lösa denna fråga.

Då jag för åtskilliga år sedan hade äran att sitta i Riksdagens lagutskott, hade jag ämnat att väcka en motion i riktning att få denna straffpåföljd borttagen, men då underrättade man mig om, att det hade redan af Riksdagen afsändts en skrifvelse härom till Kungl. Maj:t, hvarför man borde afvakta resultatet däraf. Om det så förhåller sig, så hoppas jag, att den skrifvelse, som nu föreslås och som jag förmodar kommer att afgå, måtte få till resultat, att utredningen så snart som möjligt kommer till stånd, så att det icke måtte dröja årat, innan någon frukt af detta förslag blir synlig. Jag kan icke neka till, att vi präster ofta få i mycket hög grad erfarenhet utaf, huru menligt denna straffpåföljd verkar. Genom fängvårdsstyrelsens åtgörande kommer nämligen ofta en person, när han utstått sitt straff, att besöka pastor. Förhållandet är, att han ofta kan hafva litet penningar innestående, som af befälet öfver fängvårdsanstalten sändes till pastor i hemsocknen. Han kommer så till mig för att uppbära detta belopp. När jag då vänder mig till denne man och säger: »Nu har ni utstått

Om borttagande ur lagstifningen af straffpåföljden för borgerligt förtroende.
(Forts.)

ert straff. Nu är det väl meningen, att ni skall blifva en hederlig och ordentlig människa? Ni är en kraftfull person och kan väl på hederligt sätt förtjäna ert uppehälle», så har svaret, som jag i så fall får, varit detta: »Ja, om jag bara hade medborgerligt förtroende. Här kan jag icke få något arbete. Här känna de mig, men vill pastorn ge mig ett betyg», ett rent betyg som det heter, »så att jag kan gifva mig bort till ett annat håll, där jag icke är känd, så tror jag nog, att det skall gå.»

Arbetarna äro också ofta så hårda, att de säga: »Vi arbeta icke tillsammans med en tjuv — eller hvad det nu är för ett brott, som kan vara begånget. — Med en sådan vilja vi icke arbeta.» Vi präster stå då i en mycket obehaglig ställning. Jag har själf, det erkänner jag öppet, gått vid sidan af lagen, då jag gifvit en sådan person betyg, hvori jag icke sagt, att han äger medborgerligt förtroende, utan helt enkelt utelämnat den saken och gifvit honom det vitsord från mig personligen, att jag anser honom böra rekommenderas till det bästa, och det bara för att han skall få arbete. Men i många fall är han icke hjälpt med ett sådant intyg, utan man vill hafva officiellt prästbetyg, huruvida han äger medborgerligt förtroende, och det kan han icke få. Jag anser det vara af den största betydelse, att man hjälper stackars fallna människor att åter blifva nyttiga samhällsmedlemmar och att vi, åtminstone hvad arbetsökande beträffar, måtte kunna återställa dem i fulla medborgerliga rättigheter. Om det på andra områden gifves något fall, där sådan straffpåföljd måste stå kvar, kan jag verkligen icke bedöma, men det kommer sannolikt i utredningen att afgöras.

Jag har emellertid vid detta tillfälle icke annat att göra än att uttala den förhoppning, att denna utredning så snart som möjligt måtte komma till stånd, och att, om det icke möter för stora svårigheter, beslut om borttagande af straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende måtte få retroaktiv verkan, så att det blir till gagn äfven för dem, som redan råkat in på brottets bana.

Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Wieselgren: På 6:te och 7:de sidorna i lagutskottets betänkande står det ett citat ur en vanfrejdad mans skrifvelse till fängelsepredikanten i Uppsala. Och det är ju så vanligt, att när man får del af ett lefnadsöde, men delgifningen slutar midt i, så vill man veta, »hur det gick». Det är för att låta kammaren veta, hur det gick i det här anförda fallet, som jag begärt ordet. Jag har gjort det så mycket hellre, som den upplysningen, jag går att gifva kammaren, innebär det allra kraftigaste understrykande utaf den åskådning, som lagutskottet har i frågan framställt.

I citatet säger den unge man, hvarom frågan gäller, att han »jagats som ett vildt djur genom snart sagdt halfva Sverige från den ena platsen till den andra». »Nu», fortsätter han, »är det emellertid gudskelof slut, och jag hoppas, att jag nu, när jag för ett nyktert och oförvitligt lif, skall få lugn och fred för hårdhjärtade människor». »Ja», tillägger fängelsepredikanten, »det hoppas äfven jag. Men så säker är jag visst ej derpå. Ty vanfrejdsmärket utplånas ej så lätt, äfven om vanfrejdsåret är till ända».

Det långa vanfrenjsåret var emellertid slut för denne man. Han befann sig då rätt högt uppe i Norrland. Han tillhörde där en nykterhetsförening, var ordentlig i sitt lif och skötte sig bra i sitt arbete. Allt tycktes sålunda vara ljusst och förhoppningsfullt. »Men», berättar fängelsepredikanten vidare, »en dag uppträdde på arbetsplatsen, där han fått anställning, en yrkesman, som varit hans kamrat någon gång under det flydda vanfrenjsåret och som sålunda kände till hans föregående. Denne »kamrat» ägde naturligtvis människors vanliga »barmhärtighetskänsla», och inom kort var den olycklige brännmärkt inför hela arbetsplatsens personal. Detta var för mycket för honom. Han hade så säkert väntat, att förföljelsen skulle vara slut med vanfrenjsåret. Nu fick han i stället erfaras, att brännmärket fortfarande lädde vid honom, trots vanfrenjsårets slut. Att den stackars ynglingen under sådana förhållanden började förtvifla och kastade yxan i sjön, ja, det var, tyckes mig, mänskligt.»

Om borttagande ur lagstiftningen af straffpåföljden för lust af medborgerligt förtroende.
(Forts.)

Hans följande öden hafva berättats mig af hans hårdt pröfvade fader. Han fick begifva sig ifrån denna plats. Han arbetade sedermera, på hvarje plats han kom, så länge, till dess han skulle uppvisa sitt betyg. Då var det slut, då måste han gifva sig i väg vidare, och så for han alltjämt »som ett jagadt vilddjur» ifrån den ena platsen till den andra i norra Sverige, liksom han förut under vanfrenjsåret gjort i det södra. Och så slutar fängelsepredikanten sitt meddelande till mig om honom så: »Det är min fasta öfvertygelse, att denne yngling, om han fått lämna fängelset utan vanfrenjd, skulle i närvarande stund hafva varit en skotsam och ordentlig man. Nu är det endast en tidsfråga, när han änyo befinner sig inom fängelsets murar.»

Ännu en illustration till lagutskottets utlåtande skall jag be att få lämna. Det är med anledning af den på sidan 9 förekommande förklaringen, att förlusten af medborgerligt förtroende har kommit att framstå som en till andra människor riktad varning för den ovärdige, som drabbats af en sådan dom.

»Det finnes för närvarande en man i ett af rikets fängelser, som år 1883 för första gången frigafs efter utstånden bestraffning. Han hade då aftjänat tre månaders straffarbete för första resan stöld. Det blef honom, trots allvarliga försök, absolut omöjligt att erhålla fast arbete. Enär han ej kunde förete klart frejdbetyg, måste han låta sig nöja med hvilket tillfälligt »lösarbete» som helst och till och med vara glad och tacksam, om han kunde få något sådant. Det är ett känt faktum, att tillfällighetsarbete och superi hänga mycket nära tillsammans. Det dröjde därför ej heller länge, innan han återföll i sin gamla synd, som varit orsaken till hans första brott, nämligen dryckenskapen. Steget till fängelset var nu ej långt. Redan hösten 1886 dömdes han åter för stöld. När han i april 1887 för andra gången lämnade fängelset, gjorde han änyo ett försök att skaffa sig fast arbete. Denna gång lyckades det honom bättre, tack vare en oväntad omständighet. Genom ett kommissionskontor i Stockholm erhöi han nämligen plats som dräng hos en landtbrukare, och till hans öfverraskning affordrade denne honom ej något frejdbetyg vid platsuppörelsen.

Han tillträdde nu sin plats, och allt gick bra omkring ett halft

Om borttagande ur lagstiftningen af straffpåföljden för lust af medborgerligt förtröende.
(Forts.)

år, eller till dess att mantalsskrifningen kom. Men då kunde han naturligtvis ej längre hemlighålla sin vanfnejd. Han gick då till husbonden och berättade honom allt och bad honom tillika på det bevekligaste, att han ej skulle afskeda honom, utan af barnhärtighet låta honom stanna kvar i tjänsten. Men alla hans böner voro förgäfvade. Husbonden rasade och beskyllde honom för bedrägeri. Han gick till och med ända därhän, att han skickade efter läusmannen och fordrade, att denne skulle häkta mannen och sända honom tillbaka till Stockholm med fångskjuts. Det lyckades emellertid ej. Men i alla händelser blef han på ett synnerligen förödmjukande sätt jagad ur tjänsten och återsänd till Stockholm.

Med detta började han sin egentliga vagabond- och förfallotid. Den 3 augusti 1906 lämnade han fängelset för nionde gången. Han gjorde då ett sista försök att komma upp ur sitt elände. Genom nykterhetsvännernas platsanskaffningsbyrå i Stockholm erhöi han plats hos en fabrikör, som var bosatt på landet. Denne hade förut tagit sig an frigifna fångar och skaffat dem arbete. Men hans grannar voro mindre belättna med denna hans välgörenhet. De hade flera gånger sökt komma honom till lifs härför, men dittills utan resultat. När han nu som arbetare antog en person, som var belastad med flera ars vanfnejd, brast emellertid fullständigt deras tålmod. Och de gjorde samfäldt en så kraftig chock mot fabrikören, att denne ändtligen måste gifva vika och säga upp sin stackars dräng från hans plats. Och härmed torde dennes framtid vara klar — brott och fängelse!

Jag har trott, att det kunde vara till gagn för kammaren att få se vanfnejdspåföljden från den erfarenhetssynpunkt, som de frigifna fångarne så ofta få komma i tillfälle att göra. Det är en mycket riktig reflektion, som samme lika sakkunnige som varmt intresserade fångvårdsman gör, när han säger: »Det förefaller mig, som om domen öfver människor, som obarmhärtigt störta andra, också borde drabba en lag, som handlar på samma oförsvarliga sätt.» Man kan ju säga om åtskilliga af de frigifna, som använda vanfnejdspåföljden för att förklara eller för att ursäkta sina återfall, att det icke alltid torde vara så säkert, att deras uppgifter äro tillförlitliga; men det behöfver ej heller bevisas, att de i *alla* fall så äro. Det är alldeles tillräckligt, om man kan påvisa *något antal* fall, där de äro fullkomligt obetvifliga, och det kan man med fullkomligt tryggt samvete förklara vara händelsen.

Jag kan icke annat än med glädje se, huru lagutskottet denna gång har formulerat sin kläm. Ty ovillkorligen bör det vara målet för den begärda utredningen att tillse, under hvilka förutsättningar vanfnejdspåföljden må kunna ur strafflagstiftningen *borttagas*. Väl kan jag inse, att på grund af de historiska förhållanden, som ha inlåtat denna vanfnejdspåföljd icke blott i våra grundlagar, utan äfven i en mängd andra lagar, det skall möta betänkligheter att helt borttaga denna påföljd, ehuru jag, om så skedde, icke tror, att någon fara därmed vore förenad. Men om den skall för vissa fall bibehållas, ber jag att få uttala den förhoppning, att den åskådning, hvilken jag år 1885 i Nytt juridiskt arkiv hade tillfälle att framlägga och motivera, måtte beaktas. Den uttalades redan af den gamla lagkommittén, fastän

den icke konsekvent tillämpades, den nämligen, att domaren måtte befrias ifrån att utan hänsyn till det individuella brottet endast på grund af brottets generella typ vara nödsakad att ålägga denna så kallade straffpåföljd, så att den i stället finge blifva en brottspåföljd, den där icke behöfde ädömas i andra fall, än där det individuella brottet är af beskaffenhet att särskildt motivera den påföljden.

Jag ber att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 24 och 25 innevarande månad bordlagda utlåtande, n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om åstadkommande af utredning angående lämpligheten af bestämmelser om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige. Om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige.

Första Kammaren hade till utskottets behandling hänvisat en inom nämnda kammare af friherre *von Schwerin* väckt motion, n:o 40, hvari föreslagits, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämplig bestämmelse därom, att utländska ägg skulle vid importen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, samt vidtaga däraf föranledda åtgärder.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på åberopade skäl hemställt, att friherre *von Schwerin*'s förevarande motion måtte på det sätt bifallas, att Första Kammaren för sin del beslöte, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämpliga bestämmelser därom, att utländska ägg skulle vid importen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, och, därest denna utredning skulle gifva vid handen, att importen af ifrågavarande ägg genom sådan anordning icke skulle i afsevärd grad försvåras, vidtaga däraf föranledda åtgärder.

Grefve Lagerbjelke: Motionen afser ju att hindra, att mindervärda utländska ägg här i riket komma att försäljas till samma pris som bättre svenska. Om detta är intet annat än godt att säga. Jag tror dock, att ett bifall till motionen skulle visserligen för tillfället medföra smärre fördelar, men i längden öfvervägande olägenheter, och tillika, att målet kan nås på annat sätt.

Beträffande nu de svenska äggen anser jag, att man i denna fråga bör skilja, å ena sidan, mellan de så kallade kvalitetsäggen från första klassens svenska hönsgårdar och äggföreningar, hvarifrån äggen alltid äro märkta, och, å andra sidan, vanliga omärkta, så kallade bondägg.

Hvad det första slaget ägg beträffar, kunna de redan nu anses vara skyddade genom sin märkning, helst gällande lag om skydd för varumärken här är tillämplig. Jag tror ej heller, att någon nämnvärd illojal konkurrens med sådana ägg nu förekommer. Motionären talar äfven i sin utredning, såsom om något förflutet, om den illojala

Om ursprungs-konkurrensen i detta afseende. Beträffande vanliga omärkta ägg beteckning å åter ställer sig saken annorlunda. Ett bifall till motionen skulle nog utländska ägg till en början för dem vara ganska fördelaktigt, men säkert icke i vid import till Sverige. längden, då därigenom enligt mitt förmenande skulle fördröjas den (Forts.) sammanslutning i äggföreningar, som framför allt fört äggproduktionen under senare tider framåt. Utskottet medger också, att märkning af ägg är den bästa utvägen att nå motionens mål, men förklarar sig anse, att det skulle komma att dröja för länge, innan stämplingens betydelse blefve klar för allmänheten. Jag kan icke instämma i detta. Om man håller sig till Stockholm, har jag fatt den uppgiften, att icke mindre än 90 procent af de svenska ägg, som här säljas, äro märkta. Detta är, praktiskt sedt, allt hvad som kan begäras.

Beträffande konsumenternas synpunkt åter, tror jag, att det skulle vara bäst för dem, liksom för producenterna, om konsumenterna vande sig att begära stämplade ägg. Ett bifall till motionen skulle nog äfven vara skadligt för konsumenterna, i det priset på äggen utan tvifvel skulle stiga. Denna prisstegring skulle först drabba de utländska äggen. Kostnaden för stämpling är icke stor, men dock någon. Härtill kommer kostnaden för krossade ägg vid stämplingen. Och det är icke så själlfallet, att det är utländingen, som betalar detta, utan det blir nog konsumenterna här i Sverige. Nu visar tillika erfarenheten, att em man lägger former och svårigheter både i det ena och andra hänseendet, så ökas priset. Det kommer nog att gå här så också. Det sålunda ökade priset på de utländska äggen skulle säkerligen äfven i sin mån öka priset på de svenska. Detta tycks ju vara en fördel för producenterna, men är det dock mindre i så måtto, att de stämplade, goda svenska äggen mindre ökas i pris än de omärkta, och detta skulle utan tvifvel fördröja den sammanslutning i föreningar, som jag förut framhållit såsom särskildt önskelig.

Jag vill äfven framhålla, att det icke finnes någon motsvarande utländsk lagstiftning, hvilket tyder på, att behovet i detta fall icke kan vara stort. Tillika vill jag erinra därom, att frågan för ett par år sedan varit föremål för Kungl. Maj:ts behandling, då gjord framställning om märkning af utländska ägg af Kungl. Maj:t efter verkställd utredning afslagits. Sedan dess tror jag icke, att något ytterligare tillkommit, som kan inverka på frågan, utom det att importen årligen aftagit. Detta förhållande tycks icke tala för motionen.

På grund af hvad jag anfört, kan jag icke anse annat, än att motionen icke borde bifallas, men då utskottet vid sin kläm fogat ett villkor, som jag antager har till följd, att det hela icke kan realiseras, ansåg jag mig vid frågans behandling i utskottet icke böra anmäla min reservation, helst därigenom vunnits en enhetlig kläm åt utlåtan-det ifrån båda kamrarne.

Jag har intet yrkande att framställa.

Herr Boman: Det förslag till skrifvelse, som här ifrågasättes, är visserligen, såsom den förste talaren sade, affattadt i synnerligen försiktiga ordalag. Men då motionen är framkommen i syfte att höja produktionen af ägg i landet samt främja dess export häraf samt motionären uttryckligen förklarar, att »det är icke fråga om vare sig söka

misskreditera den utländska (ryska) varan eller att till förmån för den svenska höja det allmänna äggpriset» och menar, att ingen nämnvärd skada skulle, om stämpling infördes, åstadkommas, så bör det vara af intresse för herrarne att erfara, att jag fått mottaga en skrifvelse, undertecknad af fyra af landets största äggexportörer. Dessa, som representera tre fjärdedelar af landets äggexport, hysa en helt annan mening. De förklara nämligen, att införandet af den afsedda äggstämplingen kan verka dödande på landets export af denna artikel, och vidare att »ett under årtal intensivt bedrifvet arbete för introducerandet af våra svenska ägg i England på en gång skall blifva nedbrutet» genom en dylik stämpningsåtgärd.

Om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige.
(Forts.)

Då motionären säger sig med förslaget vilja främja exporten, tror jag skäl kunna föreligga att något söka belysa, hvilka verkningar förslaget kan hafva med sig. De nämnda exportörerna förklara, att förhållandena för närvarande äro sådana, att svenska ägg, som exporteras, betinga ett vida högre pris än de utländska ägg, som införas i Sverige. Förutsättningen för att de svenska äggen skola få detta höga pris är emellertid, att exporten skall ske regelbundet, om möjligt fullkomligt regelbundet. För att detta skall kunna möjliggöras vid en ojämn produktion inom Sverige, kräfvdes, att landets eget behof af ägg suppleras genom import i tider, då detta behöfvdes. Afstänges denna import, omöjliggöres den jämna och regelbundna exporten.

Utskottet och motionären synas förutsätta, att stämplingen icke skall vålla någon kostnad. Om dessa stämpningskostnader säger motionären, att de »själfallet skola blifva den främmande exportörens ensak». Äggexportörerna åter förklara, att säkert kommer den utländske exportören icke att besörja stämpling. Det förhåller sig nämligen så, att äggexporterande länder hafva andra marknader än Sverige och när den utländske exportören köper upp sina partier, så vet han icke, om dessa skola gå i den svenska marknaden, hvilken är den enda, som skulle fordra en dylik stämpling. Äggen finge alltså stämplas vid hitkomsten. Detta komme att vålla kostnad, tidsutdräkt och förluster, dels direkt genom brutna ägg och utlägg för stämplingen och dels indirekt genom den skada på äggen, som uppkommer, om packningen sker under ogynnsamma förhållanden, samt genom kasseradt emballage, hvilket efter upppackningen delvis icke kan användas vid ännu en förpackning.

Då utskottet själf antyder, att den lyckligasts vägen till vinnande af motionens syfte vore ett konsekvent genomförande från de svenska äggproducenternas sida af den varumärkesstämpling, som redan nu visat sig vara synnerligen fruktbringande, så finner äfven jag, att detta är den riktning, i hvilken sträfvingarna att gagna ägg-handeln i Sverige böra gå. Och det förefaller mig, som om det utan tvifvel skulle vara nationalekonomiskt lyckligt, om vi kunde främja landets export af ägg med högre värde, låt vara, att denna export blir möjlig endast, om ohindrad import af billiga utländska ägg kan gå för sig. Den statistik, som här föreligger, tyckes visa, att äfven under nuvarande förhållanden utvecklingen går i den rätta och önskade riktningen.

Om ursprungs-
beteckning å
utländska ägg
vid import till
Sverige.
(Forts.)

Herr talman! Jag tager mig friheten yrka afslag å utskottets hemställan.

Grefve Wachtmeister, Axel: Den siste ärade talaren har yrkat afslag på utskottets hemställan på den grund, att ett genomförande af den här afsedda ursprungsbeteckningen skulle vålla så mycket obehag, skulle försäkra så stora kostnader för utländska exportörer, att en prisförhöjning på utländska ägg här i Sverige ovillkorligen skulle därå följä. Med stöd af en petition från svenska exportörer af ägg har han dessutom framhållit, att den ifrågasatta åtgärden skulle kunna rent af döda vår export af ägg. Ja, skulle följden af en äggstämpling med nödvändighet komma att blifva så olycksdiger, skulle utskottet visserligen icke vilja vara med om införelset af denna ursprungsbeteckning. Men det är väl så, att den ärade talaren omöjligen med säkerhet kan veta, att något sådant kommer att inträffa, förrän en utredning föregått. Den utredning, som de nämnda exportörerna presterat i frågan, kan ju uppenbarligen icke anses tillfyllestgörande. Utskottet har trots på motsatsen mot hvad dessa exportörer anför. Men utskottet har naturligtvis ej heller med bestämdhet kunnat veta, huru saken kan komma att gestalta sig, och därför har utskottet velat, att det skulle öfverlämnas åt Kungl. Maj:t att utreda frågan. Utskottet har särskildt poängterat, att inga åtgärder torde böra vidtagas, förrän utredningen gifvit vid handen, att inga allvarliga olägenheter därigenom kunna komma att uppstå. Såsom en grundtanke har det för utskottet vid frågans afgörande stått klart, att så stora fördelar skulle uppstå för såväl konsumenter som producenter genom framtvingande af rent spel i handeln med utländska ägg, att, om olägenheterna icke blifva alltför stora, något bör i detta syfte åtgöras.

Upplysningsvis ber jag att få nämna, att detta utskott vid frågans behandling samarbetat med det utskott hos Andra Kammaren, som fått detta ärende på sin lott. Såväl inom detta utskott som inom Andrakammarutskottet höjdes till en början betänkligheter mot att tillstyrka motionen, men sedan det i utskottsutlåtandets kläm förefintliga tillägget blifvit föreslaget, läto alla sina betänkligheter vika. Från Andrakammarutskottet föreligger alltså äfven ett enhälligt betänkande.

Grefve Lagerbjelke yttrade, att ett genomförande af ifrågavarandes ursprungsbeteckning väl skulle verka fördelaktigt till en början, men i längden blifva till skada på så så sätt, att det komme att fördröja genomförandet af stämpling å inhemska ägg. Men nu är det nog så, att stämpling af våra svenska ägg kan gå mycket bra för sig för stora producenter samt för andra producenter i tätare befolkade bygder, där systemet med äggförsäljningsföreningar arbetar utmärkt. I Norrland åter och i andra glest befolkade trakter af vårt land är det tydligen förenadt med mycket stora svårigheter att få sådana till stånd. Allmänt genomförd stämpling af våra svenska ägg är visserligen ett önskningsmål — det har utskottet också sagt — men det kommer att dröja länge, innan vi lyckas få det önskningsmålet förverkligadt.

Då utskottet uttalat den förmodan, att, om stämplingen infördes, någon större prisförhöjning icke skulle behöfva inträda på utländska ägg här i landet, har mot detta uttalande grefve Lagerbjelke anför,

att mellanhänder ofta passa på hvarje liten förändring för att kunna lägga på högre pris på en vara. Nu kan det vara möjligt, att, om bestämmelser om äggstämpling införas, prisförhöjning kommer att ske någon kortare tid, men om den utgångspunkt, som utskottet härvidlag utgått från, är riktig, nämligen att kostnaderna i förevarande fall för den utländske exportören icke behöfva blifva sådana, att de verkligen motivera en prisförhöjning, så kommer prishöjningen med säkerhet att så småningom regleras af konkurrensen.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Friherre von Schwerin: Efter det försvar, som presterats af utskottets ordförande, har jag icke mycket att tillägga. Men jag ber likväl att få tacka utskottet för det utlåtande, som det afgifvit, och särskildt för det tillägg, utskottet fogat vid min hemställan, hvilket tillägg går ut därpå, att Kungl. Maj:t torde se till, att ej äggen i afsevärd grad fördyrades genom de föreslagna åträrderna. Jag ber att få göra herrarna uppmärksamma på, att jag här icke velat komma med en maskerad skyddstull. Jag kan upplysa eder, mina herrar, om att jag många gånger motsatt mig tull på ägg. Af det anförande, som här presterats af herr Boman, skulle man kunna tro, att jag och den motionär, som fört fram frågan i Andra Kammaren, skulle velat motsätta oss äggimport och rubba exporten. Nej, vi ha icke velat göra detta. Vi ha endast med våra motioner afsett, att vår svenska vara skall få gå under sitt eget namn. För våra ägg ha vi en god export på England, och jag kan nämna, att numera stämplas alla svenska ägg, som gå i export på utlandet. Men såsom grefve Wachtmeister påpekade, kan man icke få småproducenterna bär i landet att stämpla sina ägg, ty det blir för dyrbart för dem. Och jag misstänker, att, när vi svenskar köpa ägg, särskildt i Stockholm, importerade och agna äro rätt ofta sammanblandade, något, som man icke kan förhindra, så länge de importerade äggen äro ostämplade. Jag ber att få tala om för herrarna, att många stockholmare, personer af båda könen, kommit och tackat mig för min motion, som skulle ha till följd, att de kunde få veta, hvad de köpte. De säga nämligen, att de endast kunna få stämplade ägg, när de köpa de allra dyrbaraste skånska äggen och några andra, men att till och med, när de köpa s. k. goda matägg, de icke veta hvad de få.

Mot den föreslagna anordningen har bland annat anförts, att den skulle försäkra bräckage hos äggen. Men stämplingen är afsedd att ske i utlandet. Mitt förslag går ut på, att äggen skola vara stämplade, när de föras öfver gränsen. Man måste ju fordra, att äggen äro åtföljda af produktionsbevis, när de komma hit, och om man då skulle finna, att äggen äro ostämplade, så låter man returnera dem. En enda flicka hinner med att stämpla 10,000 ägg per dag. Stämplingen blir alltså icke så dyrbar. Det hände för några år sedan, att bland de importerade ryska äggen hela partier voro stämplade med de skånska namnen »Albo» och »Sjöbo». Då visade det sig, att utländingen godt kunde stämpla ägg!

En strid af ungefär samma art som denna fördes för några år sedan i margarinflågan. Jag och många kammarledamöter med mig

Om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige.
(Forts.)

vill icke förbjuda import af margarin, ej heller ville vi, såsom det från somliga håll föreslogs, att margarin borde vara gul och blå. Vi ville endast, att margarin skulle säljas under namnet »margarin». Bestämmelser i sådant syfte ha ju också utfärdats af statsmakterna, då det föreskrifvits, att margarin skall förpackas i kärl af särskild form, hvarpå namnet »margarin» står tryckt, och att vid försäljning det i butiken skall stå angifvet, att där saluhålles margarin. Jag vill ännu en gång betona, att jag med mitt förslag här åsyftat, att de importerade äggen skola gå såsom utländska ägg. Den, som vill höpa användbara utländska ägg, vill jag icke förmena det, om det blir billigare. Såsom det nu är, tror jag emellertid, att herrarne här i Stockholm, när ni äta en omelett eller en kaka, ofta nog kunna få ägg, som äro ganska tvifvelaktiga till sin kvalitet.

Hvad kostnaden beträffar, förmodar jag, att det kommer att ställa sig så, att om man vill köpa de allra bästa prima ägg, såsom frukostägg och dylika, bli dessa ett eller annat öre dyrare på tjoget. Sådana ägg åter, som användas i hushållet till bakning o. s. v., böra kunna säljas minst lika billigt som nu.

Herr Boman uppläste en petition, som jag blef högst förvånad öfver. Hade en sådan petition kommit från importörer af utländska ägg, t. ex. här i Stockholm, då hade jag kunnat förstå den, men att exportörer af inländska ägg skulle kunna komma att lida genom den här föreslagna stämplingen, det kan jag ej inse. Bland alla de skäl och motskäl, som under många år anförts i frågan, har jag aldrig hört talas om detta. Huru petitionen var motiverad, vet jag icke, motiveringen uppläste icke herr Boman, men den torde väl ha innehållit, att vi motionärer med åtgärden velat förhindra äggimport, något, som ju icke är fallet.

Första gången, frågan var före, frambars en petition af en mängd svenska äggproducenter. Då strandade det hela på att tullverket förklarade, att erforderlig undersökning och kontroll vore så godt som omöjlig. Nu har emellertid utskottet ansett, att tullverket bör kunna åstadkomma den kontroll, som erfordras. Om en mängd lådor ankommer hit till landet, behöfva ju icke alla lådorna öppnas af tulltjänstemännen. Men de måste öppna en och annan låda för att kontrollera innehållet, så att detta icke är t. ex. cigarretter eller annat tullpliktigt gods. Det är heller icke annat man begär, än att en eller annan låda i äggpartiet öppnas. Visar det sig då, att äggen äro ostämplade, skulle man ju kunna sända dem tillbaka till afsändaren, och en sådan åtgärd borde väl icke vara skadlig.

Jag är själf ordförande i Malmöhus läns fjäderfäafvelsförening och kan därför vitsorda, att därstädes det är ett allmänt önskemål, att denna fråga skall föras fram. När nu utskottets hemställan går ut därpå, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta en utredning och vidtaga ytterligare åtgärder, endast om därmed varan icke komme att fördyras, så tror jag, att kammaren mycket väl kan gå med utskottet, så mycket mer som Andra Kammarens motsvarande tillfälliga utskott har kunnat komma till ett liknande slut.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Almgren: I en fråga sådan som denna är det kanske oväntadt, att jag uppträder emot den ärade motionären, men jag kan ändå

icke underlåta att med några ord instämma med representanten för Göteborg. Jag anser nämligen obestriddigt, att priset på importerade ägg skulle genom den föreslagna åtgärdens realiserande komma att väsentligt höjas, och jag anser en sådan höjning betänklig äfven af det skäl — hvilket hittills icke blifvit anfördt — att importerade ägg i väsentliga mängder användas i åtskilliga industrigrenar, på hvilkas varor prishöjningen följaktligen komme att verka fördyrande. Jag lägger ock särskild vikt vid det förhållandet, som af herr Boman antyddes, nämligen att det för exportens verkliga och fördelaktiga bedrivande kan spela en ganska stor roll, att det tillfälliga behof af ägg, som vissa tider uppstar inom landet, kan fyllas genom regelbunden import. Äfven vill jag fästa uppmärksamheten därpå, att, när vi nu söka på allt sätt öka våra handelsförbindelser med Ryssland, det säkert skulle verka egendomligt att vidtaga en åtgärd, som på det hållet kunde komma att uppfattas på ett mindre tillfredsställande sätt och kanske vålla afbräck i samförståndet.

Nu har man visserligen här framhållit, att det endast gäller en skrifvelse om utredning. Men, mina herrar, är det skäl, att vi aflåta skrivelser så ofta, som vi verkligen göra? Borde vi icke snarare inskränka detta tillvägagående? Är det sannolikt, att regeringen genom en sådan utredning verkligen skall kunna på förhand påvisa det ena eller det andra, påvisa, att äggimporten antingen skulle genom stämplingen försvåras eller genom samma åtgärd icke afsevärdt försvåras? Att påvisa detta är, synes det mig, en synnerligen svår uppgift för Kungl. Maj:t.

Jag ber att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Lindblad: Då den ärade motionären här uttalat sin tacksamhet till utskottet eller kanske rättare de utskott, som haft att afgifva utlåtande i den nu förevarande frågan, för deras välvilliga behandling af densamma, ber jag att i min egenskap af utskottsledamot få återgälda denna motionärens artighet och tacka honom för att han burit fram nu ifrågavarande motion, hvilken, säga hvad man vill, dock tangerar protektionismen, om än blott hårfint. Det är emellertid här icke fråga om att genom tullar eller andra afgifter lägga hinder i vägen för införseln af ägg hit till vårt land, utan blott att fordra, att varan skall gifvas ut för hvad den i verkligheten är, därigenom att den får sin riktiga ursprungsbeteckning. Detta synes mig verkligen vara det minsta, som man härvidlag kan pretendera, och det är just för att få detta kraf tillgodosedt, som den föreliggande motionen framkommit, då man icke förut kunnat nå sitt önskemål genom en enkel hänvändelse till Kungl. Maj:t. Jag får säga, att jag anser, att det lika litet här som förr i fråga om margarinindustrien är någon halsbrytande affär att aflåta en sådan skrifvelse till Kungl. Maj:t som den nu föreslagna.

Jag hade för min enskilda del mycket väl kunnat vara med om att tillstyrka motionen oförändrad, men då densamma gifvit anledning till vissa betänkligheter hos utskottsledamöterna från medkammaren, ha vi, för att underlätta samarbetet och få till stånd öfverensstämmelse mellan de båda utskottsutlåtandena i klämman, offrat något af våra

Om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige.
(Forts.)

personliga meningar och gifvit efter för den rädsla, som här fått uttryck i den senaste talarens anförande. Jag tror, att Kungl. mycket väl själf kan åstadkomma en sådan utredning som den ifrågasatta, och därför ber jag att i korthet få yrka bifall till den kompromisskläm, som här föreligger.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare på afslag därå, och förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Första Kammarens tillfälliga utskott hemställt i utlåtande n:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 56;

Nej — 37.

Jämlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen skulle detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m., och

2:o) med förslag till ecklesiastik boställsordning,

blefvo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet följande denna dag aflämnade kungl. propositioner:

- 1:o) angående tilläggspension åt f. d. rektorn Jakob Persson;
- 2:o) angående tillägg till föreslagen ny stat för landsarkiven, samt
- 3:o) angående öfverlåtelse till Kristinehamns stad af viss kyrkoherden i Kristinehamns pastorat på lön anslagen jord.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag ^{Om tillsättande} tillåter mig hemställa, att kammaren måtte för sin del besluta, att ett ^{af ett särskildt} särskildt utskott, bestående af 18 ledamöter, 9 från hvardera kammaren, skall tillsättas för behandling af ej mindre Kungl. Maj:ts nådiga propositioner med förslag till lag om prästerskapets aflöning m. m. och förslag till ecklesiastik boställsordning än äfven de ytterligare framställningar, som kunna komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

För den händelse kamrarna enas om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af nämnda frågor, hemställer jag vidare, att kammaren ville besluta att för ledamöterna i utskottet från denna kammare välja 6 suppleanter.

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del, att ett särskildt utskott, bestående af aderton ledamöter, nio från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af

ej mindre Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen med förslag till:

- 1:o) lag om prästerskapets aflöning m. m., och
- 2:o) ecklesiastik boställsordning,

än äfven de ytterligare framställningar, som kunde komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

Jämlikt § 37 mom. 1 riksdagsordningen skulle Andra Kammaren inbjudas att i detta besluta förena sig med Första Kammaren.

Vidare biföll kammaren hvad herr vice talmannen hemställt i fråga om suppleanter för ledamöterna i det särskilda utskottet från Första Kammaren.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren, att, därest båda kamrarna enades om tillsättande af ifrågavarande utskott, vid det sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 3 nästkommande mars, skulle företagas val af ledamöter och suppleanter i nämnda särskilda utskott.

På framställning af herr talmannen beslöt kammaren att sammanträde den 3 nästinstundande mars företaga val af en efter afidne friherre Palmstierna för att deltaga i talmansöfvingarna.

Justerades åtta protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,15 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
